САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ТРАВЕНЬ, 1962

INDEPENDENT UKRAINE

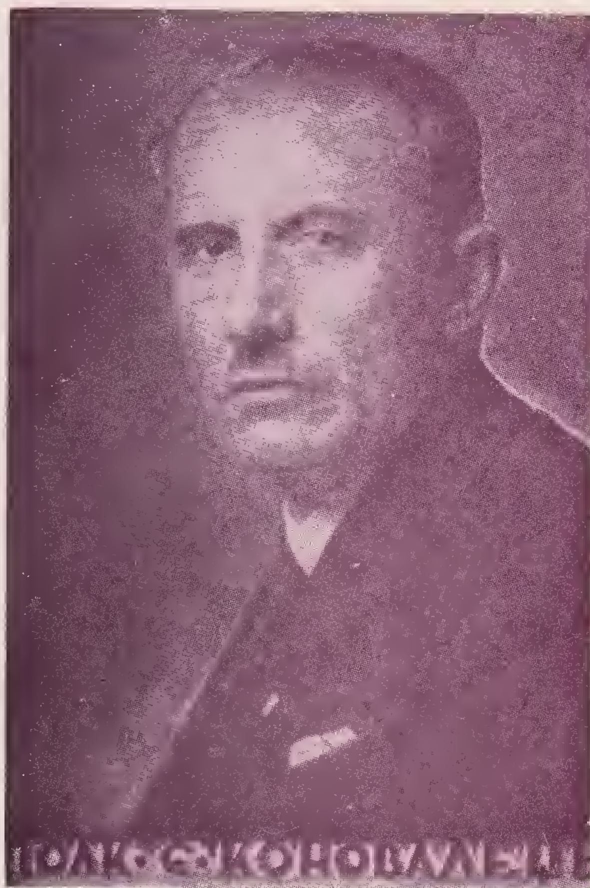

ЧІКАГО — НЬЮ-ЙОРК

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

INDEPENDENT UKRAINE

Ukrainian Monthly Magazine
Published monthly by the Organization for the Rebirth of Ukraine
Cooper Station P. O. Box 4
New York 3, N. Y.
Edited by Editorial Staff
Editor in Chief Wolodymyr Shemerdiak
Yearly subscription $4.00, single copy 50 cents.
Mailed at Chicago, Illinois
Видає: Центральна Управа Організації Державного Відродження України
Редагує Колегія
Головний Редактор Володимир Шемердяк
Адреса Редакції і Адміністрації:
"INDEPENDENT UKRAINE"
2315 W. Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.
Phone: ARmitage 6-0066

Передплата «Самостійної України» виносить річно: в ЗДА і Канаді — 4 дол.; в Англії і Австралії — 24 шилінґи; в інших державах рівновартість 4 дол. в перечисленні на валюту даної **держави.**

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

КНЯЖИЙ ДАР

Відомий зі своєї жертвенності в націоналістичній праці — друг ЯРОЛАВ МАК — жертвував на фонд «Самостійної України» — дол. [illegible] Складаємо цією дорою нашому Приятелеві щиру подяку.

Адміністрація «С. У.»

***

ДОРОГІ ДРУЗІ, перед — і післяплатники нашого журналу «УС» !!!

Багато членів ОДВУ не вважають, на жаль, своїм обов'язком піддержувати наш одинокий і важливий журнал «Самостійна Україна».

Вони, мабуть, не здають собі справи, що таким байдужим ставленням до преси наносять організації величезної шкоди і навіть тяжкого удару.

Дуже дивне, що наші члени в сучасну пору є матеріяльно добре ситуовані, а мимо того занедбують так важний членський обв'язок, як передплата і піддержування свого організаційного журналу!

Члени організації та ще й націоналістичної не повинні знати таких понять, як недбальство, байдужність, забуття чи не виконання обо'язку! Своєю ігнорацією ставите, Дорогі Друзі, наше Видавництво й журнал в дуже клопітливе й важке моральне й матеріяльне положення!

Дивне, що деякі Члени, на упімнення про вирівнання залеглости, чи на заклики жертвувати кілька долярів на пресовий фонд, навіть не відповідають!

Чому? Не подобається журнал, чи пак його зміст, чи форма?

Кожний має право висловитись довільно в цій справі та пропонувати зміни чи нові ідеї.

Редакція і Адміністрація стараються робити усе можливе, щоб наш журнал був на відповідній висоті та гідно репрезентував нашу організацію і наш націоналістичний рух.

Думаємо, що і Вп. члени організації, повинні причинитися до тих зусиль, бо це є Ваш журнал, частина Ваших думок і Ваших ідей.

То ж закликаємо ще раз Членів ОДВУ, УЗХ, МУН і Зарева — сповняйте свої членські обов'язки Вашої Організації і Вашої преси!

Включайтесь активно в акцію на пресфонд «СУ»! Вирівнюйте свої залеглості, приєднуйте нових передплатників!

Відрадним явищем є, що наша акція на пресовий фонд «СУ» проходить доволі успішно, бо є ще люди, котрим дорога справа нашого журналу. На прес-фонд прислали?

Вп. П. КУРОНАСЬ Антоніна — Чікаґо, на виклик інж. Форовича 16. долярів і на таку саму суму викликає п. директорову ПУЦИЛО Стефанію.

Д-р. КОРОНЕЙ Осип, замість квітів на могилу д-ра Е Мацяха — 10. — долярів і викликає інж. Білого Стефана, інж. Вариводу Ярослава і Бориськевича М. з Дітройту.

Вп. п. ШПАК Іван Вашінгтон 10. дол.

Д-р. ПАВЛИШИН Дмитро Клівленд 10. дол. і на таку ж суму викликає: Вп. п. Єзерського Зенона і дир. Бігуна Миколу з Клівленду інж Ю. Дачишина , Чікаґо.

[illegible]НТЕР Іван	Чікаґо	5 дол.
[illegible]РКІВ В.	Ню Дзерзі	3 дол
ФУШИЙ В.	Торонто	2 дол.
КУНДА В.	Канада	2 дол.
ПРИМАЛОВСЬКИЙ С.		1 дол.
БРИСЛАВСЬКИЙ Т.		1 дол.
МЕДИНСЬКИЙ І.		1 дол.
ЯЦИШИН В.		1 дол.
СМОРАЗНЮК П.		1 дол.
ПАНЬКІВ В.		1 дол.
ВУЙКІВ Іван		1 дол.
В. Ш.		10 дол.
ПАНАСЮК Михайло		10 дол.

ІВАНІВ Андрій дол. 19. — і на таку ж суму викликає Степана Вовка з Торонта, Миколу Маркова з Чікаґо і Миколу Лабу з Чікаґо.

Х Т О   Ч Е Р Г О В И Й ?

Всім жертводавцям, від Редакції і Адміністрації «СУ» щире спасибіг.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

Рік XV | ТРАВЕНЬ 1962 | Ч. 5(159)

Олекса Стефанович

***

Вони злились в єдину гаму,
Єдиний витворили гуд —
Гук з-під Базару і з-під Крут,
Гук із Парижу й Роттердаму...

Я. Іваш

ДО ПЕРЕМОГИ

Наша доба — це весна націй. Ніхто і ніщо не здержить могутнього напору молодих сил, які відзиваються по всьому світу й подають собі взаємно руки. Національні революції є вістунами і будівничими нового світу, світу, в якому кожна нація зможе свобідно розгортати всі свої сили, а кожній людині буде забезпечене те право, що відповідає гідності найвищої істоти на землі, якою вона є. Бо тільки в своїй самостійній державі зможе народ виявити вповні всі вартості, що в ньому живуть, і причинитися творчо до моральної розбудови й удосконалення людства.

За ці найвищі ідеали згинули з рук аґентів московського імперіялізму 25. травня 1926 року на вулицях Парижу Головний Отаман Симон Петлюра 23. травня 1938 року на вулицях Роттердаму Голова Проводу Українських Націоналістів — Полковник Євген Коновалець. Кров'ю своєю засвідчили Вони живучість цих ідеалів в українському народі й повсякчасну їхню непримиренність та безпощадну боротьбу з брехнями російського імперіялізму. Небезпека і страх вложили в руки большевицького аґента смертоносну зброю. Большевики свідомі того, що тільки з цього боку може прийти для них остаточна заглада.

Ті ідеали, що за них згинули і Симон Петлюра, і Євген Коновалець, є і будуть незрушними правдами і законами дії для тих представників і для тієї подавляючої частини української громадськости, що добро свого народу ставляють пона усе. Ці наші ідеали є теж ідеалами для всіх тих представників інших народів що всі свої зусилля посвячують для блага і визволення своїх народів.

І ці ідеали остаточно перемогти мусять.

Вони переможуть, бо в них і суть, і сенс життя, історії й поступу людства.

А кров упавших на цьому великому шляху є тільки наймічнішим цементом, що спокоє будову майбутнього й закріплює здобутки пройденого шляху.

С. Риндик

ВІД КАТЕРИНИ ДО МИКИТИ

Тут мова про царицю Катерину, ту саму, що москалі називають великою, а один із тогочасних поетів звеличав словами «Богоподібна цариця Киргиз-Кайсацької Орди», тим часом як українська народня пісня приоздобила її ім'я дуже поганим епітетом:

Катерино, суча дочко!
Що ти наробила?!
Край веселий, степ широкий
Та й занапастила.

Ця цариця остаточно закінчила розпочате ще перед нею поневолення України і звела її на становище звичайної провінції «Государства Россійского», або як каже сьогочасний дипломат Дин Раск, на становище «традиційної» московської области.

У цій статті ми говоритимемо про асиміляційні тенденції московського імперіялізму, а про Катерину згадуємо тільки тому, що її можна вважати за першого ідеолога того імперіялізму, бодай у стосунку до України. Як відомо, при Катерині були зроблені останні спроби відновити автономно-державні права України, забезпечені за нею Переяславським договором. Це можна було зробити тільки дорогою петицій і прохання царської ласки. На якісь реальніші заходи українська козача старшина, роз'єднана й розшарпана в своїй середині, вже не могла здобутися. Та Катерина не виявила тут жадної ласки. Українські автономісти-патріоти, що спробували її просити, не мали найменшого успіху. Навпаки, при Катерині були скасовані останні ознаки адміністративної окремішности нашої батьківщини. «Богоподібна цариця Киргиз-Кайсацької Орди» сказала українським делеґатам, що всяка думка про відмінність українців від москалів («здешніх людей») є «превратним мнением», себто перекрученням логічним абсурдом, нісенітницею. «Хахли, что на вашіх ґоловах, астріґіте!» додала вона, наказуючи тим самим перемінитися в усіх подробицях у «здешніх людей».

Царське слово було для москаля завсіди рівнозначне з Божим глаголом, себто було в його розумінні абсолютною правдою, що не підлягає жадному сумніву. Тим то й твердження Катерини про національну ідентичність українців і москалів, як нова правда, стало політичним кредом кожного москаля і основною засадою московського імперіялізму в стосунку до України. А той факт, що в дійсності обидва народи всіма без виключення сторонами відрізняються один від одного, московські імперіялісти пояснювали тим, що українців попсували («іспортілі») поляки, особливо мову, змінивши її з московської на українську («хахлатскую»). Цього погляду держиться й до сьогодні московська наука. На останньому всесвітньому з'їзді істориків у Стокгольмі московські вчені сміливо й привселюдно виступали з цією самою теорією попсуття українців поляками. Треба сказати, що нас усі псують. Польська історична наука теж орудує теорією попсуття українців, що були колись поляками, а потім стали якимись недоляшками. На цьому прикладі бачимо, що крім звичайних, є багато на світі вчених дурнів. Вони часто формують політичні погляди світових дипломатів.

Приблизно сто років пізніше другий високопоставлений ідеолог московського імперіялізму міністер Валуєв сказав про українську мову, що її взагалі ніколи «нє било, нєт і бить нє может». До нього думали, що така мова існує хоч би в образі хахлатського «нарєчія» московської мови, а Валуєв ствердив, що навіть цього нема. Проте ще трохи пізніше виявилося, що вона таки є, і тоді москалі примушені були видати спеціяльний «указ» (Закон Юзефовича), що ним заборонили вживати її в друку і в публічних виступах.

Трохи делікатніше підходили до мовної політики московські ліберали. Не заперечуючи цілковито існування української мови, вони проте казали, що українці повинні перейти на московську мову з огляду на її культурну вищість. Це, мовляв, мова науки і освічених людей, а такою українська мова не є і не може бути. І ось звідси сам собою випливав висновок, що хто не має культурної мови, той не може мати й своєї держави. Все йде дуже легко, коли на місце розуму поставити буйну фантазію, що підлягає єдиному законові: так мені хочеться.

Ще пізніше, коли в Росії появилося істинноруське видання німецької соціял-демократії — російські соціял-демократи, асиміляційна філософія московського імперіялізму дещо змодифікувалася. Нова німецька малпа вчепилася за Марксове гасло «Пролетаріят не має батьківщини» і на його підставі засудила всякий патріотизм, окрім московського, і всякий визвольний національний рух, як явище, наскрізь буржуазне, а тому крайнє шкідливе для людства. На думку цих соціялістичних імперіялістів, трудящі маси всіх народів Росії повинні творити з московським пролетаріятом одно

єдине тіло і то не тільки в соціяльно-економічнім, але й у політичнім і культурнім сенсі. Московська мова, як мова «велічайшаво в міре пролетаріяту», повинна стати рідною мовою всіх трудящих Росії, незалежно від їх походження, а сама Росія повинна заступити їм батьківщину, скасовану на підставі вище поданого Марксового гасла.

Що ж торкається України та її аспірацій на окреме чи автономне державне життя, то московські заступники «наукового соціялізму» Марксового толку твердили, що вона аж ніяк не може бути будь-якою державою, навіть у складі Росії, бо не має свого промислу! Тому український заступник наукового соціялізму М. Порш написав книжку, де доказував своїм одновірцям із московського боку, що Україна має земляне вугілля, залізо та всякі інші природні багатства, потрібні для промислу, а тому, мовляв, має право на державну автономію чи хоч би на самоврядування. Звідси само собою виходило, що коли б вона не мала вугілля чи заліза, то не мала би права на національну свободу і на підставі «наукового соціялізму» мусіла б іти в московську кабалу! Як бачимо, московський імперіялізм послуговувався просто безглуздними арґументами.

І нарешті теперішній владика Росії Хрущов провів на 22-му з'їзді ВПСС постанову, що має надалі бути ґенеральною лінією для компартії і керувати її політикою супроти поневолених народів:

«У Совєтському Союзі відбувається процес безупинного зближення націй, що має привести до їх повної єдности. Уже тепер у совєтських людей різних національностей склалися спільні риси духового обличчя, що відзначають існування одного совєтського народу.

Кордони між союзними республіками СССР все більше втрачають своє значення.

Сильним фактором зближення совєтських народів є поширення між ними російської мови, що на ділі стала другою рідною мовою для неросіян. Це — проґресивне явище, і його треба посилювати.

Головною перешкодою на дорозі до дальшого зближення совєтських народів є прояви місництва, пережитки місцевого націоналізму й шовінізму. З ними треба вести непримиренну боротьбу».

Такими цинічними словами і твердженнями заговорили нинішні пани Росії, її беаті поссідентес. Ті самі люди, що імпонують дурням цілого світу безоглядним осудом всякого роду колоніялізму і рішучою обороною всіх національно-визвольних рухів, що їх на території свого владичества називають згірдливим словом «містництво» і пережитками націоналізму й шовінізму. Ці дворушники, що одночасово проводять найгірший рід колонізації і найбільше кричать проти неї, вміють замилювати людям очі і можуть бути названі неперевершеними майстрами в цьому мистецтві.

Наприкінці подамо ще пару прикладів на те, як реаґує на явища русифікації видавана українською мовою московська преса на Україні. Там раз-у-раз друкуються речі, написані в дусі тількищо поданої «ґенеральної лінії» КПСС. Наприклад, у «Радянській Україні» якийсь І. Кравцев, пишучи про вживання в побуті московської мови людьми немосковського походження, радіє з цього і каже, що це цілком закономірний, об'єктивний і глибоко проґресивний процес. Яке саме значення вкладає цей автор у слова «закономірний», «об'єктивний» та «проґресивний», тяжко сказати. Московське розуміння «закону» видко з приповідки: «Закон, что дишло, куди повернул, туда і вишло». І тому слово «закономірний» може означати якийсь прикметник від слова «дишель», чи від дрючка, ломаки, або якоїсь іншої орудини «прінудітельнаво воздействія». Що інородці в Росії часто ховаються за московську мову, щоб рятувати своє життя, це знана річ. А московська об'єктивність добре відома з того факту, що москалі рішуче засуджують і драконовими засобами поборюють найменші прояви любови української людини до своєї батьківщини, називаючи її містництвом і шовінізмом, але одночасово возносять до небес московський шовінізм. Космополітизм у московському розумінні найбільший гріх, поки він відноситься до москаля, і велика чеснота для інших людей, особливо, коли той космополітизм означає москалізацію. Так само не гаразд із словом «проґресивний». У розумінні нормальної людини це слово означає такий, що поступає вперед. Це може бути і добрий, і поганий. І добробут може проґресувати, поліпшуватися, збільшуватися, і є параліч проґресивний. Ми думаємо, що під совєтами відбувається якраз цей останній, і не тільки в області мови й культури, а й у всіх інших галузях людського життя.

А про московську культуру той самий автор написав у «Правді України» таке:

«Вона (московська культура, С. Р.) не тільки збогачує єдиний зміст культур народів СССР, а й немов би інтернаціоналізує їх різноманітні форми».

Як бачимо, московські імперіялісти остан-

нього, комуністичного видання дописалися до того, що називають московську культуру інтернаціональною, а русифікацію поневолених народів — інтернаціоналізацією їх. «Ето всьо равно».

І ще один приклад. «На нашій, не своїй землі», в самому серці її, в Києві виходить «Літературна Газета», а в ній якийсь старший брат А. Аґаєв пише:

«В наші дні все більше стається фактів, коли письменник одного народу пише мовою іншого народу... цей процес, що відбувається в житті, коли окремі національні письменники в характері літературної мови вибирають російську мову, об'єктивно має проґресивне значення».

Написано дуже косноязично, але похвалено українських авторів, що закинули свою мову й перейшли на московську, бодай би частково.

Не треба думати, що так розуміються на справах і так пишуть тільки в Сов-Союзі, під рукою колективного диктатора Хрущова. Ні, московський імперіялізм, що його спостерігаємо поза Союзом серед білої і чорної ґвардії, набрав у своїх проявах ще більшого цинізму й безглуздя. Досить тут назвати московську газету в Нью-Йорку «Новое Русское Слово», улюблений часопис наших малоросів. Основна мета цієї газети — оборона единої, неділимої Росії, цього твору, що постав із лупу й крови та інших подвигів «атцов». Її редактор-видавець жид Вайнбаум може бути зачислений до громади найтвердіших московських імперіялістів. Дивне явище, коли пригадати нещасливу долю жидів у колишній царській Росії, неподільній навіть формально, і ще гіршу в теперішній, комуністичній...

Так, коротко взявши, виглядає в ділі і в слові московський імперіялізм. Як бачимо, його ідеологічна основа складається з цілком дурних арґументів. За двісті років ці арґументи зазнали тільки невеличкої формальної еволюції, але в своїй суті залишилися тими самими мудрощами, що колись давно вигулькнули були в голові «богоподібної цариці Киргиз-Кайсацької Орди».

Як же ж цю безтолковщину оцінювати з погляду наших національно-визвольних змагань? Тільки позитивно! Добре, що так є. Лучче мати діло з ворогом, озброєним дурною зброєю. ніж із вором мудрим, що орудує розумною зброєю. Дурну зброю легше й швидше перемагають.

Я. Гайвас

З ПЕРСПЕКТИВИ ДВАДЦЯТИ РОКІВ

(Продовження)

Попередньо ми бачили, як наростали умовини, що спрямовували до рішення почати ширшу збройну боротьбу та як зростав у цьому напрямі тиск не лише низових організованих національно-революційних елементів, але й немалої частини населення, якому життя в постійній атмосфері безглуздого німецького гнету ставало щораз більше нестерпним.

Та не зважаючи на те, саме рішення котроїнебудь з політичних організацій та історична відповідальність за нього не могли випливати автоматично з тих передумов. Навпаки! І політичні середовища (ОУН і ОУНСД) і навіть поодинокі провідні одиниці виразно здавали собі справу з ваги і величезних позитивних і неґативних наслідків такого кроку. Ніяка бо політична група, а навіть ніякий відповідальний політичний діяч не сміли зважитися на таке рішення, не обміркувавши докладно всіх арґументів «проти» і «за». Обидва становища мали свої важливі арґументи.

Проти такого рішення промовляли в першу чергу зв'язані з ним жертви. Кожен мусів ясно бачити, що поширений збройний рух викличе загострену реакцію з боку німців. Німці вже показали, як жорстоко вони розправляються із збройним спротивом і як основно вони винищують населення в районах спротиву. Збройна боротьба потягне за собою також велике матеріяльне знищення таких районів, а воно до решти обнизить і так уже катастрофально низький рівень життя.

Арґумент жертов відпадає, або не важить вирішно у випадку виглядів на вирішну історичну перемогу. Та лише відірвані від життя оптимісти могли на провесні 1943. року припускати, що вже таки зближається шанса позитивного вирішення нашої долі, тож треба все кинути на терези великої розгри.

Другим арґументом, що промовляв проти розгортання поширеної збройної боротьби був факт, що всетаки на Західніх Землях — а тільки тут була база нашої збройної боротьби — розвивалося яке-таке українське життя. Не було цього багато, але після століть бездержавного гнету кожен новорозбуджений відтинок, кожна галузь, установа, прямо кожна клітина були здобутками, що з ними треба числитися.

Розгорнення збройної боротьби в багатьох випадках не лише загамовувало розвиток тих усіх елементів, але часто зовсім їх ліквідувало.

Ще іншим стримуючим моментом була очевидність боротьби на два фронти. Саме в той час перед очима кожного вирисовувалася картина безвиглядности боротьби Німеччини на два фронти. А боротьбу ведеться не ради самої боротьби й не ради помсти, чи для пропаґанди, чи інших побічних мотивів, а для перемоги. І ради перемоги впроваджується в боротьбу більші людські маси й жертвується ними. І тому кожному було очевидно, що такі вигляди боротьби на два фронти є крайно невигідні та не ворожать багато успіхів. Це сьогодні має великий звук у пропаґанді: ми боролися на два фронти! З обидвома наїздниками! З німцями й большевиками! Але тоді колектив, що виносив рішення у цих преважливих справах мусів, — бо ж не мав еміґраційної пропаґанди на увазі — уважати цей фактор неґативним. Тимбільше, що перед нашими очима й ще майже в нашій пам'яті були всі ті трагічні події «трикутника смерти», «чотирикутника смерти» в часі наших Визвольних Змагань, коли трагічно вигибали наші армії. Навіть для початкуючого політика й революціонера було ясно, що найкраща пора для нашого виступу прийде тоді, коли обидва противники, виснажені докраю, кинуть у бій останні резерви. А до того ніколи не слід було спускати з очей, що нашим головним ворогом була і є большевицька Росія, коли тоді упадок гітлерівської Німеччини був питанням вже недовгого часу.

Та найсильнішим арґументом проти розгорнення збройної боротьби проти німців саме в тому часі була певність, що така боротьба була б дійсно безпосередньою допомогою нашому головному ворогові — большевикам. Які німці й не були б, їхня окупація України була тільки хвилевою. Нам усім зразу мусіло бути ясно, що з гітлерівськими кличами Німеччина не могла виграти війни й не могла організувати Европи на свій лад. На провесні 1943. р. вже було видно, що вони в Україні не втримаються довго, ба навіть не мають вигляду вийти компромісово з цього ними спричиненого конфлікту. Кожному відомо, що стратеґія боротьби вимагає в такому випадку звертати свою силу проти сильнішого, а не проти слабшого. І доки наші відділи були нечисленні, доти їх протинімецькі акції були незначною допомогою большевикам. Зрештою цей факт вирівнювали інші користі з існування власних відділів. Коли ж ті відділи мали стати великими, міцними, а їх збройна акція масовою й для німців дуже дошкульною, то ненамірена, але фактична допомога большевикам виростала до розмірів не дрібного тактичного характеру на якомусь там дрібному відтинку, а ставала подією, що могла мати великі для большевиків позитивні оперативного й стратегічного характеру наслідки на полі боїв і в запіллі, але й наслідки політичні, а ще більше психологічні. Большевикам бо виключно залежало на тому, щоб представити свою боротьбу як «народню, вітчизняну війну, а взяти участь в ній є священним обов'язком кожного». Ще іншим намаганням большевиків було скріпити морально хребет своїм партизанам, саботажистам, розвідникам, яких вони так масово висилали в німецьке запілля. Розбурхані терени, наявність збройної протинімецької боротьби, хоч і протибольшевицької в даному разі, творили ситуацію палаючої землі, де згаданим аґентам і легше й відрадніше було діяти.

І тому не диво, що ні одна ні друга організація націоналістів не зривалася до негайної поширеної збройної протинімецької боротьби, що вони довго зважували всі аргументи й наслідки, заки одна з них — ОУНСД — рішилася на неї. Та остаточно мотиви, що промовляли за таким рішенням переважили в керівництва ОУНСД.

Серед тих мотивів одним з перших була очевидність, що в другій світовій війні, якої найжорстокіші, а то й найвагітніші наслідками події розігравалися на українській землі, мусить заговорити українська зброя. Коли український нарід хоче підкреслити своє прагнення жити, бути вільним, бути творчим, бути рівним у «народів вольних колі», то він мусить узяти за зброю, щоб саме як рівний серед рівних сказати своє слово й заставити прислухатися до нього.

Далі український нарід не міг залишити без відповіді знущань і наруги, нанесених йому у війні німцями й большевиками. За большевицькі морди й розстріли, за німецькі такі ж самі катування й масове нищення мусіла прийти гаряча відповідь. Це було питання національної чести. Не користи, чи некористи, не успіхів, чи страт, а прямо того найважнішого в житті нації: чести! Без неї ні жити, ні творити ніяка нація ніколи не могла й ніколи не зможе. Питання було тільки: коли й як? Не в леґіоні, не в чужих збройних формаціях, а самому у власних від нікого незалежних збройних формаціях.

Не без впливу на таке рішення були теж питання конкуренційної натури. Були дві революційні націоналістичні організації. Ціль обидвох була однакова, але хоч методи в неодному різнилися, то були вони революційні й — найважніше — рекрутували визнавців з-посеред того самого людського елементу. Обидві мали свої військові відділи, що мусіли рости й розвиватися. Не було для нікого таємницею, що відділи ОУН розпоряджали кваліфікованим командним складом, що вони звертали більшу увагу на якість людського елементу й технічного виряду й через те представлялися кориснїше. Їхні оперативні принципи були відомі й тяжко було в тій площині їм протиставитися. Якже легко було в тих умовинах зродитися переконанню й намірові: чому не перегнати конкурента? Чому не випередити його?

Ще іншим арґументом «за» — на мою думку одним з найважніших — був факт, що саме в тому часі ліси й віддалені хутори Волині, непроходимі болота й мочари Полісся та взагалі більш відлюдні місця почали швидко й загрозливо наповнятися большевицькими партизанами та різного рода аґентами. Загроза для нас, українського національного елементу, з цього приводу була дуже велика, була подвійна. З одного боку большевицька партизанка й аґентура не лише використовували, але й тероризували, знущалися, винищували українське свідоме населення. З другого боку було ще гірше. Вони розкладали наше населення морально. Виловлювали менше відпорних і включали їх у свою підпольну систему, серед інших будили сумніви у силу, історичну актуальність, остаточну перемогу національних ідеалів і побудови життя в світі на національному принципі. І коли б тій большевицькій загрозі не протиставитися, вони скоро були стали господарями в лісах.

Ці всі моменти не лише хвилювали, заставляли задуматися глибоко, вони змушували рішатися вже й діяти без проволоки. Час йшов на руку большевикам у цьому відношенні, а їхні армії підсувалися щораз ближче. Постійні німецькі більші й менші поразки, очевидне приспішене зростання большевицької військової сили й наглядне відроджування большевицької системи мусіли ще більше алярмувати.

В таких умовинах відбулися дебати й розважання серед українських політичних чинників й ті умовини не були без вирішного впливу. Це до деякої міри вияснює нам підложжя й головні причини рішення ОУНСД йти на поширену збройну боротьбу проти німців. Одначе це зовсім не вияснює, ані не оправдує того, що сталося після такого засадничого рішення ОУНСД. А саме, чому рішено піти на таку масову збройну боротьбу, на зрушення цілих сіл і районів. Ми знаємо, що в постановах ОУНСД постійно говорилося про «всенароднє збройне повстання». Але хоча як ця ідея — до речі правильна — була поширеною серед керівників ОУНСД, то всетаки вони мусіли здавати собі відчит з того, що «всенароднє збройне повстання» є оправдане, є на місці й може розраховувати на успіх, коли до цього є відповідні умовини. Бо «добре вдарити — це значить у добрий час і в добре місце». При цьому ми ще до сьогодні не знаємо, чи це було доручення і пляни згори, чи надмірний і неконтрольований запал внизу довели до того, що не лише цілі станиці української поліції, але й управи сільських громад, районові й повітові центри, навіть кооперативні осередки зірвались з місць і через ніч опинилися в лісі.

А це не лише поглибило зрушення на великих просторах українських земель, але й викликало різні протизаходи з боку німців. Одним з перших протизаходів була обсада поляками опущених українцями постів. Але на цьому не закінчилося. Німці не лише обсаджували пости поляками ,вони їх узброїли до зубів, деякі з польських осель перемінилися прямо в добре укріплені твердині з кулеметними гніздами, мінометами, гарматками й іншою модерною зброєю. Тоді направляли поляків на українців. Таким чином протягом дуже короткого часу німцям удалося створити ще один протиукраїнський фронт, обсаджений поляками, фронт дуже неприємний, нерозумний, в даних історичних умовинах недоцільний і неоправданий, а через те особливо небезпечний.

Оттак замість загрозливих для нас двох фронтів українська сторона опинилася в обличчі трьох. До традиційного російського й нового німецького долучився ще інший історичний фронт польський. При тому польського фронту аж ніяк не можна було легковажити. Він ніс у собі усі загрози «внутрішнього» фронту, поляки бо жили серед нас, вони запустили коріння в нашу землю, вони знали умовини й людей і то все вони використовували в боротьбі проти нас.

Як бачимо, витворилася загрозлива ситуація. Одначе, не зважаючи на це, українські військові відділи, тепер у своїй переважаючій масі під прапорами УПА почали рости дуже швидко. Майже вся національна енергія великої частини українських земель почала вливатися в них.

(Продовження буде)

Ганна Черінь

РАЧА ТРАВА

Біля розквітлого куща вже чверть години стояв не рухаючись кремезний, середнього росту чоловік і пильно вдивлявся перед себе. Шипшина затуляла його своїм розкішним рожевим квіттям, і він міг непоміченим спостерігати все, що діялось перед ним. Перед очима килимом розстилався яскравозелений травник, рясно вишитий сліпуче-жовтими кульбабами... «Так, як на порізаній молодій цибульці смажаться свіжі жовті яєчка», — прозаїчно порівняв спостерігач. А сонце справді пражило так, що і яєшня могла би спектись. Одразу схотілося зняти піджак, підставити голі руки під хвилю м'якого, прохолодного вітру...

На зеленім килимі навколюшки стояв худенький, дрібний чолов'яга і творив якийсь дивний ритуал. Час від часу він випрямлявся, орлиним поглядом пронизував волохату зелень, націлявся і з диким захватом кидався на землю, припадаючи до неї грудьми і швидко нишпорячи в ґрунті. Потім з персможною усмішкою підносив руку, тримаючи в ній якесь важко здобуте чарівне зілля чи довгий м'ясистий корінь. Очі горіли дивним блиском, а руки гребли швидко і завзято.

Хто зна, як довго стояв би ще за шипшиною кремезний спостерігач, якби не бджілка. Справа в тім, що спостерігач заліз аж до середини куща, і заступив їй дорогу до медової комори. Тому бджілка трохи подзизчала, а тоді не те що вжалила, а тільки полоскотала непрошеного гостя під носом. Спостерігач чхнув, перелякавши і бджілку, і шукача чародійних трав.

— Куме Терентію, та й страшно ж ви чхаєте! А хай би вас муха вбрикнула! Щоб то порядно підійти, поздоровкатися, а то ви, як кіт крадетесь!

— Доброго дня вам, куме Василю! Вибачте, більше не буду. Я так і хотів зробити, а тоді побачив вас при роботі та й став подивитися. Між іншим, кумами вони насправді не були, але залюбки так один одного називали. Краще вже «кум», ніж «містер», «пан», «товариш» чи «Терентій Копитонович». А крім того, приятелі не раз удвох приспівували «Ой, куме, куме, добра горілка»...

— Ну, стояв я оце, куме, та й дивувався, як то ви метушилися! Так то вже на отой бур'ян кидалися, як ото, не розгнівайтеся за порівняння, наче хорт на дичину або як стахановець на норму.

— Цур їм, тим стахановцям, отаке згадали після стількох літ! — відмахнувся кум Василь. — Я тут сам собі пан: хочу — недовиконаю, хочу — перевиконаю, і ніхто мені ані цвеньки, навіть і власна жінка... І не вгадали, куме! Я собі щось таке вигадав, щоб веселіше робилося: от уявляю собі замість цього бур'яну своїх ворогів та неприятелів. А в мене їх стільки, як цього бур'яну! От і віддячуюсь. Підважу довбачкою, вхоплю за чуба та й промовляю: «Та й уперті ж ви, пане маґістре, вже всі арґументи вичерали, а ще упираєтесь. От я вас за вушко та й на сонечко«» Або: «Ану, вилазьте, пане Качане, думаєте, що вже як ви — голова спілки, то до вас і підкопатися не можна?!» Або: «Не прокидайтесь синьою травою, добродію Забріханий, все одно кожен знає, що ви собі — звичайний бур'янець».

— А нашого професора Заливайка ще не видрали, куме? — спитався гість.

— А ось я його зараз... — націлився кум Василь на прибитого до землі, але розлогого будяка. — Бачте, куме, цей дереться не вгору, а низом, брехнею обплутує, людей з ніг збиває. Думаєте, що як ви, пане професоре, вже до четвертої партії пришилися, то ніхто не знає, яке в вас коріння?! От так собі примовляю, та всі одуванчики, будяки і кребґрес і повитягую... І злість свою зженеш, не треба і з жінкою лаятися...

— А чого це ви, куме, «одуванчики» кажете? Це ж не по-українськи. Треба казати «кульбаби».

Кум Терентій, треба зауважити, культивував українську мову не гірше від своїх чайних троянд, і все, навіть назви вулиць перекладав з англійської мови на українську. Домішка російських слів троїла давні рани і нагадувала колишню службу в червоній армії.

— Кульбаби вони — поки розростаються, — пробував відстоювати свої позиції кум Василь. — А вже як зацвітуть та пухом вкриються, тоді це — одуванчики. Подуй на нього — і полетить. — Але, зауваживши, що кум Терентій надувся і почервонів, миролюбиво додав. — Ну, нехай будуть кульбаби, не одуванчики, тільки не сердьтесь, куме. Ходімте краще пополуднуємо, бо я вже наробився.

— Але ви ще щось недобре сказали. Що це, куме? — підняв кум Терентій вирвану бур'янину.

— Та ж кребґрес, самі здоров знаєте, так само, як і я цю погань скубете...

— Не кребґрес, куме, а рача трава.

— Рача трава? Де ви таке викопали?! Може це й правильно, але ні тут, ані в нас удома ні-

хто на неї так не каже. Тут усі кажуть на неї «кребґрес».

— Що з того, що всі кажуть? То як всі кажуть «стріта», «кара», «гавз» та «іншура», то й ви казатимете? І як всі носи повідрізують, то й ви за ними? Тут вам не совєтська тюрма народів, а вільна країна Вашінґтона з праведним законом, і як ми на своєму стояти не будемо, то самі тільки прізвища на «енко» з нас останутся. Стійте за нашу мову і культуру! Не кребґрес, а рача трава!

— І не рача трава, а пирій, — почувся раптом голос із-за живоплота. Із густого бадилля вигулькнула суха, цибата жіноча постать з виряченими водяного кольору очима. Обидва куми перезирнулися, але нічого не сказали. Жінка схаменулася, зрозумівши, що необачно видала своє підслухування, поздоровкалась і повелася так, ніби то вона тільки що з хати.

— А я оце бігаю, котика свого шукаю. Чи там його у вас немає? — а тоді крутнула спідницею і подалась до хати.

— Ну й сусідочку маю... Котика шукає, так би їй хто і повірив... Ще взимку трохи від неї відпочинеш, а вже влітку, то слова не пропустить, так ніби короткохвилевим приймачем усі новини виловлює...

— Це і небезпечно, куме... А чи не може вона на вас того... в НКВД донести? (Так кум Терентій перекладав англійське еф-бі-ай).

— Ні, вона не така лиха... Вона тільки бабам розказує, але ніколи не можна бути певним, що одна з них на таке здатна... От і тепер, всім профєсорам і маґістрам Рачої Трави про мою розправу донесе... А я ще й прізвища називав! Проте, зауважу Вам, з її вдачі я часом умію і деяку користь висотати.

— Як так?

— От так було: одного разу вийшов я з жінкою на город, бачу — вітру нема, а кукурудза шумить. Значить — вже є там засідка. От я і кажу до жінки: «Знаєш, Маню, дуже пікантна жіночка наша сусідка, пані Лебедиха».

— Лебедиха?

— Та як же, Лебідь її прізвище, та ще й Маргарита на ім'я. Чи ви, куме, зауважили, що чим поганіша баба, тим у неї краще ім'я? І навпаки. Найкращу дівчину, що я будь-коли на білім світі бачив, звали Пріська Кобиляк. Але Америка її врятувала: тут вона стала Прісцілою Кобелло, і її вже вибрали Королевою Маринованих Оселедців.

— Але не відбігайте задалеко, куме, я хочу знати, що доброго ви з того Лебедя здобули.

— Отож, кажу я до моєї Маньки: «І що то за ґарна жінка, наша пані Маргарита! Що за ніжки, що за колінця, що за небесні очі! Одним словом — лебідка. Одну тільки ваду має, а то був би справжній янгол. А жінка й питає: «А яку ваду?» — «Та, — кажу, — підсадила свої фіялки під мої троянди, а то така нахабна, повзуча рослина, що геть мої рожі заїдає, не знаю вже що й робити. Такій приємній дамі не хочеться прикростей говорити, може вона своєю ніжною душею сама відчує».

— Ну і що?

— Наступного ж дня ще зранку всі фіялки від моєї межі повідсаджувала, і з тих пір маю святий спокій. Ні, не маю, — зідхнувши заперечив кум Василь: — Маня мене тепер ревнощами заїдає.

— Та й чом же ви їй просто не сказали, вічна-віч.

— І не пробуйте. Щоб ви її не попросили — навпоперек зробить, але на ту приманку зловилася.

— От тобі й рача трава... А чого, куме, вони її рачою звуть? Як ви думаєте?

— Може того, що восени червона, як варений рак, стає...

— Не така вже вона червона... А я думаю, тому, що вона корені, як рачі клешні запускає.

— Ні, мабуть тому, що ми коло неї рачки лазимо, — зідхнув господар; і на цім обидва приятелі згодились. Пішли полуднувати і запивати холодним пивом.

— Тяжко нам тут із своєю мовою, — бідкався кум Василь. — Нам то ще так-сяк, але з дітьми біда. Що не спитай — відповідають по-англійськи, а то й зовсім не відповідають. Я вам признаюсь, як своєму, що на показ гостям то я ще кріплюся, а в будень то й сам до них по-англійськи говорю. Мушу ж якось з ними розумітися!

— Та як же ви з ними говорите по-англійськи, коли ж ви не вмієте?

— Та вже якось вмію, отак, п'яте через десяте, все більше про фуд та про мані, для цього багато мови не треба...

— Ой, бідний же ви, бідний, куме! Ну, а в мене, слава Богу, не так. Мої діти аби тріснули, а мусять до мене по-українськи говорити. Я вже їх так виховав свідомими українцями. Попросить син авто по-англійськи — не дам. Перекладе на українську мову — бери. Закомандує Оленка четвертака на соду по англійськи — нема. Повторить це по-українськи — на тобі й півкарбованця! В мене діти мову не забудуть.

— Але дорого вам це, куме, коштує!

— Ну, та багато й користи. Та ж самі зна-

єте, як то у других людей: силують — силують дітей до української мови, нічого вдіяти не можуть. А виросте дитина — на батьків нарікає: чого рідної мови не навчили... Ні, в мене такого не буде. Мої діти — добрі українці.

А сонце вже почало заходити. Насувався прохолодний, вологий, ніжний вечір, як на Україні. З-під вікна пахла прислана з України матіола, а тутешні троянди вплітали до того сильного струменя і свої п'янкі пахощі... Зацвірчали цвіркуни, лагодячись до вечірнього концерту.

На ґанок вбігла дочка кума Терентія, білява, синьоока Саня.

— Тату, ти тут? — Прощебетала вона. — Знаєш що? Я бачила біля наша хата велика зелена жаба. — І зовсім іншим, діловим тоном додала:

— Нав, дет ай сед самтінґ ін юкреніан, ґів мі а кводер.

•••••••••••••••••

Олександер С. Брик

УКРАЇНСЬКО — ЄВРЕЙСЬКІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ

(Закінчення)

На звільнених Б. Хмельницьким українських землях скасовано оренди маєтків з підданими українськими селянами та оренди, образливі для релігійного культу. Жиди, змушені взятися за більше продуктивну працю, почали творити ремісничі цехи на зразок християнських. Так появилися жидівські ювілери, гутники, кравці, шевці, кушнірі і т. п. Зрештою могли жиди заниматися торгівлею, тільки заборонено було їм жити в полкових містах, осередках військової і цивільної адміністрації з огляду на можливість шпіонажі в користь Польщі. Коли ж за договором між Польщею і Московією в Андрусові 1667 р. Правобережна Україна припала Польщі, то тут королі польські Ян Казимир, М. Вишневецький і Собєський відновили всі давніші привілеї і статути для жидів. Відновився старий лад. Становище церкви й селянської маси ставало ще тяжчим, як перед виступом Б. Хмельницького. Тож появляються повстанчі ватаги (гайдамаки), множаться напади на панські маєтки і розправи з панами і їх слугами. Найголосніше було повстання в 1768 р. (Коліївщина) під проводом запорожця Максима Залізняка, що з великою драматичною силою відтворив Т. Шевченко в своїх «Гайдамаках».

На Лівобережній Україні — тобто в автономній Гетьманщині — толеровано жидів-орендарів у старшинських маєтках. Кількаразових царських указів про заборону таких оренд не респектовано. Правда, і тут були ворохобні селян, але не спеціяльно проти жидів, а проти панщини на великих маєтках, хоча вона була легша, як деінде. Зрештою, тут жидів було відносно значно менше як на Правобережжі, Волині й Галичині.

Цар Олександер І. видав в 1804 р. «Хартію прав для євреїв», хоча «смуги поселення» не скасував, тобто заборони жидам поселюватися на корінно-російських землях. Дозволено жидам набувати землю, будувати фабрики, ходити до шкіл, до університетів включно. Тож за деякий час появилися жиди як лікарі, банкірі, професори, адвокати, а головний контингент в торговельних школах становила жидівська молодь. Для більшої вигоди стають деякі жиди російськими патріотами, «русскими Мойсеева закона». (Їх відповідником у Галичині були «поляци Мойжешовеґо визнання», а на Закарпатті «мадярони»).

Пізніше за большевицької влади з жидівської здекларованої інтеліґенції і півінтеліґенції рекрутувалися урядовці і політичні комісарі.

Жидівські автономні громади - кагали були скасовані формально указом царя Миколи І в 1841 р. Та в дійсності вони існували далі й керували особистими й маєтковими справами своїх однодумців. Нпр. приділювали райони торгівлі чи промислу так, щоб оден жид другому не робив конкуренції. Український селянин і жид-купець чи шинкар творили певного рода симбіозу. Нема сумніву, що з такого «співжиття» найбільшу користь мав жид. По скасуванні кріпацтва став селянин особисто вільним, але його господарство було несамовистачальним вже таки зразу, а дальше роздрібнювалося от хоча б через подружжя. Збіднілий селянин йшов на заробітки до маєтків чи промисловців, що були звичайно в оренді жидів, як гуральні, бровари, млини, цукроварні т. п., де жид був керівником, а селянин фізичним робітником, залежним від доброї волі свого наставника. До цієї катеґорії людей у «чорноробочого» та ще й анальфабета з низькою заробітною платою не могла зродитися симпатія.

Осадовити жидів на сільських господарствах не вдалося. Були такі колонії і за царату, а вже за большевицької влади на Криму і в степовій Україні. Жидів тягне в міста, з уваги на

цікавішу роботу, кращу освіту і нагоду втішатися культурними й суспільними можливостями, недоступними їм на селі. Про нехіть жидів до хліборобства свідчить такий цитат з Талмуда: Немає гіршого промислу, як хліборобство. Хто має сто срібняків у торгівлі, то може щодня їсти м'ясо й пити вино. Коли ж хто вкладе ці сто срібняків у хліборобство, то могтиме їсти тільки хліб із сіллю.

Коли Велика Французька Революція змінила станово-монархічний державний лад на демократичний, а за Францією продовж півстоліття, помимо монархістичної реакції, пішли й інші народи Західної Европи, а до того ще й ідея соціялізму про зміну цілого суспільного ладу стала ширитися — то це найшло відгомін між свободолюбним елементом народів Росії. Постають партії з програмою зміни державного й суспільного ладу дорогою еволюції чи революції. Жиди в Україні брали участь або в загальних російських політичних організаціях, часто на керівних постах, або належали до своїх тільки жидівських (сіоністи, Бунд, Поалей-Сіон, робітнича партія, народня партія). В українських партіях (Старо Київська Громада, Українська Революційна Партія, Українська Соціялістично-Демократична Партія, Українська Партія Соціялістів-Федералістів) жидів, за винятком одиниць, не було. Видно, український рух в 19-20 столітті не викликав зацікавлення у жидів.

Після повалення царату 12. березня 1917 і по резиґнації князя Львова, провід у Тимчасовому Уряді Росії (Временное Правительство) взяв Керенський, а кілька місяців пізніше (7. листопада, 1917) прийшли до влади большевики. Подані понижче цифри зілюструють силу жидівського елементу на керівних постах того часу.

Керенський (Кірбіс — по нашому Гарбуз, з родини вихрестів) — голова Уряду і Центрального Комітету Партії Соціялістів-революціонерів. В цьому Комітеті: 14 жидів, русскій 1. Деякі міністри та важніші урядовці теж жиди. Опозиційні до большевиків центральні комітети партій мали: 1) Народня Комуністична Партія — 5 жидів, 1 — русскій; 2) Партія меншовиків (Соц.-Дем. Партія Робітн.) — 11 членів, усі жиди; 3) Соц.-Рев. Партія — одно її крило — 12 членів, усі жиди і 4) Центр. Комітет Анархістів — 4 жиди, 1 русскій.

Уряд Керенського був проти того, щоб Україна була автономною в Рос. Демокр. Республіці.

Перший большевицький Уряд в грудні 1917 р. мав 388 членів, з того аж 265 жидів з Ловер Іст Сайд Ню-Йорку, 106 з Европи, один негр з Півн. Америки, а тільки 16 росіян.

Брошура « Хто править Росією» (Ню Йорк 1920) подає перший склад большевицької верхівки. З тієї брошури автор Брик на повних вісьмох сторінках (від 126 до 133) подає поіменний список членів комісаріятів (тоді так звалися міністерства) та ріжних комісій. Тут подається загальний підрахунок.

На 545 членів державної верхівки СССР було в 1917 р.: жидів 446, росіян 30, латишів 31, вірмен і німців по 12, фінів 3, поляків 2, українців та ще деяких народів — по одному.

Жидівський автор Авсубель подає ще кільканадцять імен з большевицької верхівки по 1917 р.: Літвінов, Молотов, два Кагановичі та інші. Советська розвідка про жидівських інтелектуалістів подає такі числа з 1941 р.: 87.000 інженерів, архітектів, аґрономів і техніків; 52 тисячі лікарів, дентистів і медсестер; 46 тисяч учителів, 7 тисяч академіків і науковців, 17 тисяч письменників і мистців, 30 тисяч журналістів, бібліотекарів та інших культурних спеціялістів.

До того Авсубель додає, що не всі видатні жиди відзначають своє походження. Не дарма називано советську владу жидо-комуною, а коли за Сталіна багато визначних сов.-діячів знищено, а вже за Хрущова деяких відсунено в тінь — то сов.-владу стали називати відновленим російським імперіялізмом, а жидівських імен менше зустрічається і в Центральнім Комітеті Ком-партії і на визначних становищах. Якщо пишеться в пресі на Заході про урядовий «антисемітизм», то це тому, що советський уряд час до часу випускає в пресі статті проти сіонізму (жид. бурж. націоналізму). У себе сов. уряд толерує тільки жидів-комуністів і безпартійних. Сіоністичний Ізраель (державу) створила і вдержує тільки Америка в своїх імперіялістичних цілях. В час революції 1917 р сіоністи намагалися витиснути жидівсько-націоналістичні впливи, але тепер жидівські маси в СССР не йдуть за сіонізмом, отже його немає. Сіонізм є отже за кордоном і в Ізраїлі В СССР є навіть окрема область Біробіджан на Далекому Сході з урядовою мовою «їдіш», хоча жидів там менше як третина населення.

Щодо участи жидів у культурних чи партійних установах, то до 1917 р. їх участь була мінімальна. Центральна Рада признала жидам повну культурну автономію, установила пост жида — міністра для жидівських справ. Таку ж автономію дістали жиди в Західно-українській Республіці, але участь жидів у будівництві української державности, за малими винятками, в Західній Українській Республіці була назагал пасивна, а на Великій Україні не тільки

пасивна, але й ворожа. Тут діяла сильна большевицька аґітація, тут росла в жидів надія здобути сильне становище не тільки в Україні, але і в Росії, де тоді жидівський елемент мав домінуючу позицію. Правда, що III Універсал Центральної Ради привітали представники незвичайно прихильно. Делеґат жид. соц. партії «Бунду» Рафес висловився про надану жидам національну автономію: «Найбільшої ваги акт, якого не знає ні одна держава в Европі». Ґенеральний секретар (міністр) жидівських справ заявив: «Прийнятий нами закон можна рівняти з актами Великої Французької Революції. Тоді проголошено права людини, сьогодні проклямовано права нації». Коли ж українська влада не встоялася, то й її закони стали нереальні.

Національну автономію признавала Центральна Рада теж і польській і російській національній меншості. Та всі вони заняли вороже становище до української державности.

Для уряду не було тайною, що жидівські маси підтримували большевиків. Про це свідчать теж жидівські авторитетні очевидці. Були жидівські відділи в червоній армії, але ні одного не було по українському боці. Вже була згадка про здеклясовану жидівську інтеліґенцію і півінтеліґенцію, а вона дала большевикам найбільше всяких урядовців, комісарів, енкаведистів і аґітаторів серед жидів на Україні. Відомо ж було, що центральний уряд у Москві майже ввесь був у руках жидів-комуністів і їх прихильників.

Коли червона Москва пішла війною проти української республіки та безпардонно винищувала український національно й політично свідомий елемент, то при цьому відограли сумну ролю жиди.

Причини погромів в Україні в 1917-21 рр. подає автор різні:

1. Воєнно-економічна причина. Уряд Керенського ствердив факт, що непорядки й погроми повстали на тлі харчових неполадків, а в Україні набирають протижидівського характеру.

2. Ґенеральний секретар жидівських справ УНР М. Зільберфарб у відозві до жидівського населення потверджує дорожнечу й спекуляцію, що загострюють нужду, а зла рука може направити маси на погроми жидівських домів і крамниць.

3. Соціяльно-економічні причини. Жидівський діяч Ґольдельман 1921 р. пише: селяни (українські), визволені 1861 р. від кріпацтва, де віками набиралася в ньому енерґія вибуху проти панів і всіх тих, хто коло пана стоїть і пана підтримує, чинили погроми. Тим паном був на селі поляк, а в місті росіянин, бюрократ і поліцай, а посередником і пильним прислужником їх, особливо першого (поляка-пана) був жид-орендар, шинкар, прикажчик (панський наганяч), маклер і лихвар.

3. Чорна сотня — це російський монархістично-клерикальний шовіністичний рух, що на Україні боровся і проти українства й проти жидів. «Білоґвардійці» — денікінці воювали проти української держави і били жидів, спасаючи «матушку Россію». Жид Тьомкін стверджує, що з усіх погромів на Україні були погроми, що їх робила Добровольча Армія Денікіна, найжорстокіші.

4. Темні маси, кримінальні елементи, большевицькі провокатори (щоб компромітувати український уряд) — це спричинники погромів.

5. Відплата за «стріли в спину» українським військовим відділам в боротьбі з червоно армійськими та за перехід головно жидівської молоді в ряди большевиків там, де большевики перемогли.

Голосний погром у Проскурові 15. лютого 1919 р. приписують жидівські автори в вину головному отаманові С. Петлюрі, як заздалегідь зорганізований командою українського війська, власне отаманом Семесенком.

Уряд УНР з гол. от. Петлюрою завжди були проти всяких погромів — це справа добре відома. За погром у Проскурові потерпів от. Семесенко, а жидам казав Петлюра виплатити відшкодування (20 міл. гривень). Тепер виявилося, що погром спричинили большевицькі аґітатори, як подають большевицькі джерела. У Києві видав Виконавчий Партійний Комітет Збірник п. заг.: Під гнітом німецького імперіялізму, а останнім часом в одній з нюйоркських бібліотек знайдено брошуру п. заг.: Ив. Алексеев (Небутов) «Из воспоминаний левого эсера» (Подпольная робота на Украине). Гиз. Москва 1922 р. (Деякі уступи з цієї брошури подає «Вільна Україна», збірник 32, 1961 р.). Большевицькі аґітатори мали за завдання викликати в запіллі армії УНР повстання у Жмеринці, а коли це тоді було неможливе, то пробували щастя в Проскурові. Проба не вдалася і закінчилася погромом.

За погроми в Україні вважає жидівство сл. п. С. Петлюру й досі. А що Кремль хотів позбутися цього невигідного борця за Самостійну Україну, тож підшукав собі вбивника Петлюри, пройдисвіта Шварцбарта, що нібито став месником за погроми над своїми земляками. Жидівство поза кордонами СССР ані того вбивства не осудило, ані теж нищення найсвідомішої частини українського народа та

ще й посуджує українців, що в часі наступу Гітлера на СССР помагали німцям нищити жидів, хоча такого нищення не організували українці.

***

Книжка п. Брика зискала б на ясності при певній систематизації матеріялу. Не було б частого повторювання та й об'єм книжки був би менший і ціна нижча. А праця автора, хоч тільки компіляційна, все таки дуже цінна, бо уважний читач може створити собі суцільний образ відношення між обома народами. **Ідо**

ЗАЗНАЙОМТЕСЯ З НАШИМИ МИСТЦЯМИ

Іван Кейван

ВОЛОДИМИР БАЛЯС

«Однаково ж дивне це всемогутнє покликання» — відмічує Шевченко, бо ж його це покликання до мистецтва вивело «з брудного горища» «... в чарівні залі Академії Мистецтв». З біографій великих світових мистців — Леонарда да Вінчі, Мікельанджеля, Рембрандта та інших знаємо, що покликання до мистецтва в них проявлялося від раннього дитинства, нерідко натрапляло на гірке розчарування їхніх батьків і не зважаючи на всякі перешкоди. вело майбутнього мистця до наміченої мети. Оце невгомонне покликання до мистецтва проявлялося від раннього дитинства і в нашого видатного мистця Володимира Баляса, хоч його добра мати леліяла у своїй душі мрії бачити колись свого сина священиком.

Володимир Баляс народився 1906 р. в Рогатині і батьки його, свідомі українські громадяни, розуміючи вагу освіти, дали сина до української клясичної гімназії в Рогатині, що тішилася тоді широкою славою в Галичині завдяки великим педагогам та видатним індивідуальностям на громадському полі, як теж науки й літератури, якими були Михайло Галущинський, Антін Крушельницький, Микола Чайковський, Денис Лукіянович, Осип Турянський Антін Лотоцький (Я. Вільшенко) та інші. Вже в нижчих клясах гімназії Баляс виявляв непересічний талант до малярства, непереможний наклін до краси й любов до природи. В погідні-соняшні дні він брав касету з фарбами й виходив поза місто. Блукав по полях та лісах і завжди повертався до дому то з китицею цікавих диких квітів, то з химерно викрученим пеньком дерева, або з кусками кори з цікавим кольоритом, чи знову з мальовничими грибами. Малював природу й маленьких пастушків, що пасли товар на леваді. Ясно, що для мешканців провінційного містечка такі вияви були невидальщиною, тому малого Володка уважали за якогось дивака. Першим його вчителем малярства був відомий мистець — талановитий пейзажист і непересічний ілюстратор Юліян Панкевич, що якийсь час проживав у Рогатині. Після закінчення гімназії В. Баляс вступив на загальний відділ Львівської Політехніки, де викладали архітектуру, малярство і графіку.

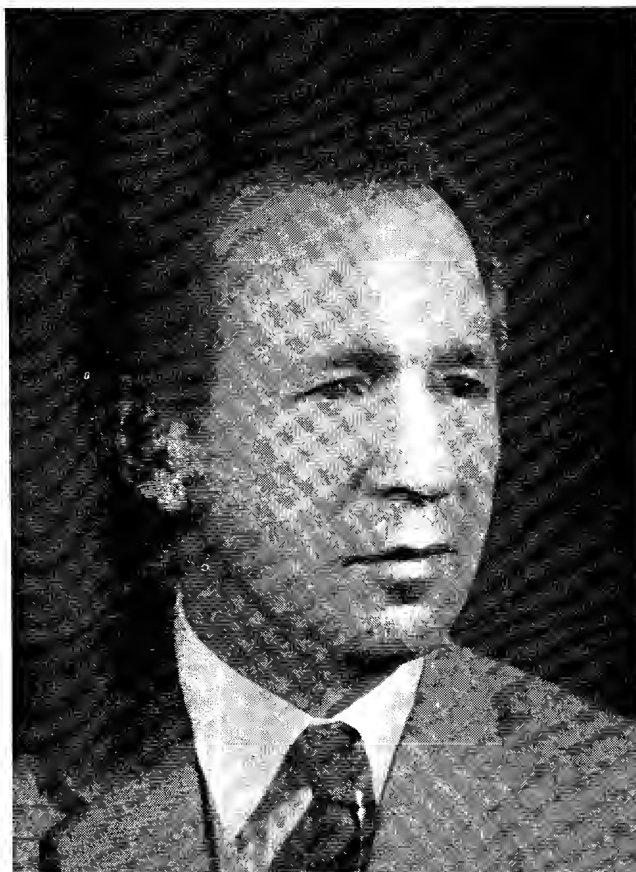

Володимир Баляс
мистець-графік і маляр

Він скоро почав вибиватися і звернув увагу професорів своїм досконалим рисунком. Одначе після трьох років студій польське міністерство освіти розв'язало цей загальний відділ Львівської Політехніки. Володимир Баляс міг закінчувати інший відділ цієї Політехніки, але на це не дозволила йому органічна ненависть до математики як і до всякого числення взагалі. Тому в 1932 р. він вступив до Варшавської

Академії, де студіював малярство в проф. М. Котарбінського, а пізніше спеціялізувався в ужитковій та артистичній графіці в професорів

Володимир Баляс, «Вітряк», рисунок олівцем

Е. Бартоломейчика й Червінського. Професори високо цінили талант Баляса й відносилися до нього по дружньому, а на річних академічних виставках його праці завжди збуджували великий подив у глядачів. Незаможні батьки не могли йому дати матеріяльної помочі і він мусів сам заробляти на життя, виконуючи графічні замовлення для різних підприємств та беручи участь в конкурсах на всякі реклями й плякати. Авторові цих рядків і досі увижається мешкання Володка (вул. Лєшно 112, мешкання 140) — велетенська кімната заложена образами, шкіцами, проєктами, рульонами паперу, книжками й часописами. А над широченним столом завжди сидів похилий над роботою Баляс, бо всякі замовлення виконував вечорами. Але він завжди вмів виконати свою роботу впору. Тоді ми сідали на ліжко і при акомпаньяменті ґітари співали «Минулось моє літо...», або йшли в місто шукати вражень. В нього часто сходилися товариші-мистці, письменники, музики і ми тоді неодну цікаву проблему обговорили. А Баляс був незвичайно товариський і веселий. Незвичайно чутливий на моду, він завжди одягався з великим смаком. В 1936 р. перед закінчення Академії, Баляс їздив на мистецьку екскурсію до Болгарії і звідти привіз низку цікавих рисунків і з них виконав цикл високомистецьких дереворитів. Тоді виставляв свої твори в Софії, Гельсінках і як член АНУМ виставляв вперше у Львові на виставці **«Мистці Митрополитові Андреєві»** та для цієї виставки виконав плякат. Після закінчення студій взяв участь у виставці української графіки в Римі 1938 р. Цей рік був для мистця дуже плідний творчо, особливо в зв'язку з конкурсами. Тоді він дістав першу нагороду за туристичний плякат **м. Люблина** (що був влаштований Польським туристичним товариством), першу нагороду за плякат з нагоди **70-ти річчя «Просвіти»**, далі за проєкти реклям на папірці **«Калина»** й інші. Того ж року (1938) вступив на працю у фірмі «Суспільний Промисл» і працював там, виконуючи графічні реклями аж до другої світової війни. Большевицька окупація застала мистця у Львові, а після зорганізування «Спілки Радянських Художників України» він з іншими українськими мистцями приймав участь у різних мистецьких виставках, що їх ця спілка впродовж майже дворічного періоду влаштувала кільканадцять у Львові, Києві, Станиславові, а навіть у Москві.

У виставці «художників Західної України», що відбувалася у Москві 1940 р., творчість Баляса зараховано до формалізму, що нічого доброго не ворожило для мистця, але він скоро перекинувся на соц-реалізм і вже на виставці графіки у Львові 1940 р. його відмітили як «кращого графіка» Західної України.

За німецької окупації в 1941 р. була зорганізована у Львові «Спілка Українських Образотворчих Мистців» і В. Баляс став одним з її членів, приймав участь у виставках в 1941-

Володимир Баляс, «Їздці Апокаліпси», олія

1943 рр. Його графічні твори завжди мали великі успіхи на виставках Спілки. В цьому періоді мистець виконав ряд творів у ділянці оформлення книжки для **«Українського Видавництва».** Був професором графіки в **«Мистецько-Промисловій Школі»** у Львові аж до кінця німецької окупації й виїзду на скитальщину. Після війни перебував у таборі ім. Лисенка в Ганновері, де працював творчо і разом з І. Кубарським вів мистецьку студію. До Канади приїхав в 1947 р. і, проживаючи у Вінніпеґу, він скоро виявився як знаменитий графік, а працюючи над оформленням українських видань, підніс на мистецьку висоту оформлення української книжки в Канаді. Тоді виявився теж як неперевершений декоратор, особливо працюючи для фірми «Ітон», для якої виконав велетенське «пано», що було відмічене на виставці в Торонті. Разом з І. Кубарським, В. Баляс розмалював **українську католицьку церкву в Зорі** біля Сифтону, Манітоба, в українському барокковому стилі. В 1949 р. переїхав мистець до Торонта, де працював у книжковій та комерційній графіці, а в 1952-53 рр. разом з І. Кубарським та М. Дмитренком виконали чудовий іконостас та розмалювали **катедру св. Володимира в Торонті.** В цю працю наші мистці вклали колосальну мистецьку інвенцію і вона, побіч твору М. Осінчука — поліхромії церкви св. Йосафата в Західному Торонті, є одним з найкращих зразків українського церковного мистецтва в Канаді. Проживаючи в Торонті, Володимир Баляс створив ряд високомистецьких творів, між ними кілька мозаїк — **«Козак-Мамай», «Св. княгиня Ольга», «Св. князь Володимир», «Ватаг гуляє»** та інші.

В 1956 р. мистець з дружиною переїхали до Каліфорнії й поселилися в Лос Анджелес, а згодом в Ґлендейл, де він працює як мистець, виконуючи часто замовлення для Голивуду. Але кожну, вільну від обов'язкової праці, хвилину мистець використовує для творчої праці та створив ряд мистецьких цінноцщів у галузі графіки, малярства й мозаїки. Творчість Володимира Баляса слід поділити на чотири ділянки образотворчости: графіку (ужиткову й артистичну), малярство, декоративне мистецтво і в зв'язку з цим паперову скульптуру та мозаїку. У всіх згаданих ділянках мистець цікавий й оригінальний та виповідається посвоєму. Його в однаковій мірі цікавлять — і графічний рисунок і дереворит з його чорнобілими ефектами й технікою штрихування та кольор в малярстві й техніка мозаїки. Але все ж його слід розглядати в першу чергу як графіка вродженого, бо він і сприймає світ крізь графічну призму. Коли розглядати Баляса як ужиткового графіка, то він передовсім незрівняний майстер плякату і в цій галузі виявився він ще в Академії. Висока мистецька вартість його плякату в цьому, що мистець збагнув передовсім основну суть плякату і ляконічними композиційними засобами, сміливим та чітким рисунком, а при цьому шляхотним і незвичайно згармонізованим кольоритом досягає прямо небувалих ефектів. Тому й плякат В. Баляса вповні відповідає своєму призначенню й досягає своєї мети. «Баль в Академії Мистецтв», «Запорожець за Дунаєм», «Мистці Митрополиту Андрею», «Поможи їм!» (плякат для УЧХ в Німеччині) та ряд плякатів з нагоди мистецьких виставок виконаних у Львові, в Німеччині, Канаді й Америці мають і матимуть вийняткову вартість. Це «кольорова роскіш» — як відмітив колись Павло Ковжун. Подібно слід розглядати його мистецьке оформлення української книжки, що в цьому він теж має багатий мистецький дорібок. Баляс має вийнятковий підхід до обкладинки книжки. Перш за все, він вміє досконало опанувати площу, використати й показати несподівані ефекти світла й тіні, а при цьому ясність і чіткість композиції. Він прекрасний знавець шрифтів, виробив і свій власний шрифт. А завдяки незрівняному кольоритові й перфектній техніці виконання, його обкладинки досягають мистецького верхів'я. Видання «Українського Видавництва»: О. Степанів «Сучасний Львів», М. Вовчка «Маруся», П. Куліша «Чорна Рада», В. Чапленка «Пиворіз», М. Матвійчука «Буквар», далі О. Кошиця «Спогади», обкладинка для журналу «Ґрафіка» та інші — це великий вклад в книжкове мистецво і в цій ділянці Баляс занимає поважне місце. Вийняткове місце мистець В. Баляс занимає в станковій чи артистичній ґрафіці передовсім своїм композиційним вмінням, суто-ґрафічним підходом та інтерпретацією тільки йому притаманною, відданням несподіваних ефектів світло-тіні й неперевершеною технікою виконання. А вже як вийнятковий рисівник — він має талант прямо з Божої Ласки. Його численні рисунки олівцем прямо незрівнані і годі з ним в цій ділянці конкурувати. Вже його ранні твори-цикл дереворитів з Болгарії з їхньою оригінальною інтерпретацією — приділили юного тоді мистця до кляси першорядних ґрафіків. А вже твори «В ніч Івана Купала», «Смерть леґіня», «Вітряк» та інші досконалою композицією, чисто-ґрафічним світосприйманням і своєю глибокою драматичністю й перфектною технікою виконання належать до найкращих зразків української ґрафіки. Як маляр. Баляс особливо сильний кольорист і оперує власною ґамою кольорів. Оригінальним кольо-

Володимир Баляс, «Балерина», паперова скульптура

ритом насичені його пейсажі, що їх велику кількість мистець виконав, та композиції, зокрема «Їздці Апокаліпси» — шалено динамічної картини, навіяної страшною трагедією й безмежним жахом, як теж «Смерть леґіня», що над нею сьогодні мистець працює на підставі попереднього ґрафічного рисунку. Ці олійні твори характеризують Баляса як оригінального маляра з великим талантом кольориста.

Як декоратор Володимир Баляс занимає окрем місце серед плеяди українських мистців, особливо завдяки своєрідним декоративним засобам-паперовій скульптурі, що він увів її перший з усіх українських мистців. В цьому роді Баляс є винахідником і може єдиним представником у нашому мистецькому світі. Майстерним викручуванням картоном з цікавою інтерпретацією даної форми Баляс дає подивугідні результати-твори сильної експресії й динамізму. «Весна», **«Балерина»**, цикл гербів та комерційних і сценічних оформлень — це рідкісні та єдині зразки паперової скульптури, що характеризують Баляса як мистця вийнятковоі культури. Він створив теж ряд скульптур в цементі й паперовій масі. Останньою сторінкою блискучої творчости В. Баляса є мозаїка і твори з цеі сфери: **«Козак Мамай», «Св. княгиня Ольга», «Св. князь Володимир», «Купальниці» й «Ватаг гуляє»** — вийнятково цінні могутнім кольоритом, шаленою динамікою, суто-українською духовістю й майстерністю та винахідливістю з технічного боку. Свої твори він виставляв у Німеччині, Канаді й Америці і завжди мав неабиякі успіхи.

Мистця В. Баляса однаково цікавлять всі ділянки образотворчости, що в них він працює й досліджує їх. На жаль, «Ars longa — vita brevis» і тому годі в кожній галузі дійти до мистецького верхів'я. Дуже твжко приділити Баляса до якогось стилю. В його творах є прикмети різних стилів, в графіці він зраджує проблески експресіонізму з деякими прикметами де-

коративности форм, в малярстві й мозаїці є сліди імпресіонізму, а знову в декорації — зокрема в паперовій скульптурі — Баляс є собою. «Спрецизувати, чи нагинати творчість Баляса до якогось стилю чи напрямку тепер зайве. Баляс — це сучасність. Баляс — це вже стиль» — писав Павло Ковжун в часописі «Назустріч» (з 15 лютого 1939) напередодні своєї смерти. Баляс, особливо як видатний графік та незрівняний декоратор, йде своїм самостійним мистецьким шляхом і займе поважне місце в історії українського мистецтва. Недаром Микола Голубець писав з нагоди смерти П. Ковжуна «Булаву української графіки, яку держав Павло Ковжун, гідно перебрав Володимир Баляс».

Д-р Юліян Вассиян

СТЕПОВИЙ СФІНКС

(Продовження)

Вони до коріння потрясли деревом українського життя, минулого й сучасного і в пошумі його вітру дух українця прокинувся з довгого задубіння і зачав поволі перегортати лист за листом української історії і здивованими очима жадібно відчитувати запорошені карти власного літопису.

Шевченко привернув українській душі почуття її історичної особовости та своїм заповітом показав шлях її прийдешнього діяння. Закон боротьби освятив і підніс його на найвищий щабель національної моралі. «Здобути боєм волю» — наказав і цю заповідь виписав огненними буквами на пам'ятнику свого життя. Слова рішучі, як помах меча, ясні, як правда, виразні, як день, невідкличні, як зов життя. Ними промовив загублений на бойовищах лицарський етос наших предків-варягів і від чару тих владних слів стало свитати на розлогих просторах української ночі [1]). Зо світлом ранньої зорі назад вступила в свої права мужня правиця людської душі: **воля** і з цією хвилиною почав рости давно не огляданий у нашій дійсності новий світ самоцільної підметовости українського життя. Нитка історичної тяглости, перервана заником субстанціяльного вольового чинника душі, знову виправлюється і таким чином установляє нормальний стан життя, що в його образі всі основні риси живої душевної цілости. Прометейська енергія Шевченкового духа вибухає саме в моменті, коли в джерелах українського життя, здавалось, загинули сліди і навіть пам'ять про героїчну минувшину, а про наявні безпосередні історіотворчі сили української душі не можна було й мріяти. Цілим своїм коротким життям мученика, повним чеснот, і своїм прометейським чином увійшов наш геній у нечисленну родину українських варягів духа, що їхня поява завжди піднімала питомий тягар України, і навпаки, що їх відсутність

Володимир Шемердяк

ВІД УКРАЇНІЗАЦІЇ ДО МОСКОВІЗАЦІЇ

(Продовження)

Українцями всі ці герої ком. революції були радше в етно-географічному сенсі, тобто крім факту, що вони народилися в Україні, нічого українського вони в собі не мали. У свій час «українцями» були Молотов, Постишев, Косіор, Каґанович, Хатаєвич, Ворошилов. Пресові видання Заходу ще й сьогодні називають Лазаря Кагановича «... твердий, незломний українець...».

Щоб якось виправдати комуністичну революцію в Україні й зв'язати її в якійсь мірі з українцями, крім офіційного історика комуністичної партії України М. Равича-Черкавського, з циклем статтей під заг. «Начерк історії пролетарської революції на Вкраїні» виступив, сьогодні вже зреґабілітований М. О. Скрипник. Його статті друкувалися в харківському журналі «Червоний Шлях». Скрипник теж не скриває того, що комуністичну революцію в Україні вважали москалі внутрішньою справою московської імперії. Він каже:

«... Захоплення влади в державному маштабі партійні товариші на Україні ставили лише беручи всю Росію в цілому, в тому числі й Україну. І оскільки така влада вже була завойована в боях в Петербурзі та Москві, остільки вони ставили перед собою завдання здійснити лише другу частину лозунгу — влада на місцях. Але вся історія попередньої боротьби на Україні показувала, що поза цим питанням державної влади на Україні пройти було неможливо, і вся дальніша історія подій на

постійно спричинювала її упадок і неволю. Цей психічний тип людини знайшов у Шевченкові самовідречного речника, що з безприкладним завзяттям ніс на кріпацьких плечах тягар суворого присуду долі, що каже своїм вибранцям без нарікань іти крізь бурю і вогонь, боротися, падати і вмирати без каяття. **Не піддатися і тим перемогти.** Шевченко сповнив [2]) своє призначення і виріс ув очах грядучих поколінь на велетня, на досконалий образ-зразок **характеру,** що його українцям недоставало в усіх часах їх історії.

Враження появи Шевченка — глибоко **містичне,** як самим своїм фактом, так і силою і далекосяглістю тривалого свого впливу. Однак містерія національного відродження залишилась б надалі незрозумілим причиново актом якоїсь ірраціональної основи, якщо б уважніше не вглянути в суцільну взаємність різних чинників українського історичного розвитку. Українська дійсність після упадку гетьманської України є прикладом природнього існування [3]), де не діють формуючі сили історії [4]), тому життя сліпо тримається власної органічної поверхні, проростає невпинно в земний ґрунт, розростається простірно [5]), але навіть при найбільшій своїй животворності не виявляє означеного, доцільного спрямування, не є матеріялом, в якому і з якого живе **конкретна історична ідея.** Людина тут за дуже є предметом природи, щоб мала силу заявлятися підметом історії. Саме існування без панівної і керівної волі [6]) є причиною нашої історичної безіменности в століттях після упадку гетьманської держави.

Найпекучіше питання вольової слабосильности української людини поставив знову в актуальну площину Шевченко, і то на органічнім ґрунті українського життя. Воно впало в цілості до форми села, тому виключно з цієї форми, як з природнього підложжя, **міг зродитися** ренесанс української на (як історичної ідеї. Від коріння, з селянської гущі, що зрослася зо своєю землею в органічну цілість, виріс сильний паросток [7]), що йому призначено статися могутнім деревом нового життя. Так освітлена містичність пророчої сили національного генія поволі виступає з сутінних опон таємничости на яву і приймає прозорі форми логічної закономірности. Стає ясно: великий українець вийшов з українського села, бо тільки в ньому збереглася жива сила української душі, хоча ще несвідома ні себе, ні своїх хотінь, ні духових можливостей. Після відпаду, занику і відступу провідних верстов народу, його життя обмежилося до спіднього, немов підземного проростання, вкорінювання в ґрунт, завернулося до первісної основи, щоб по роках вирости з неї вгору, зацвисти і родити величаві духові овочі.

на Україні, вся дальніша боротьба більшовиків за владу рад на Україні це безумовно стверджує. Треба кінець-кінцем, признати, що більшість партійних товаришів на Україні в той час стояли в цьому відношешнні напомилковому погляді...». («Червоний Шлях» ч. 2 1923). Отже для москалів не було нічого ані поетичного ані романтичного в комуністичній революції. Для них зміна режиму, державної влади була виключно внутрішньо-московська справа. Комунізм для них був практично дорогою до збереження цілости московської імперії, тож вони без найменших сумнівів по цій дорозі йшли.

Московські комуністи під проводом Леніна не мали ані виразної, ані певної програми розв'язки національного питання на просторах імперії. Це тому, бо вони не чекали в цьому відношенні несподіванок і вважали комуністичну революцію революцією за зміну державного режиму, а не походом на цілість імперії.

Ленін безумовно московський шовініст і патріот найчистішої марки, а рівночасно демагог в своїй змінливій партійній стратегії і тактиці. В ході І-шої світової війни, в 1914 році, він писав так:

«...Ми повні почуття національної гордости й саме через те ми особливо ненавидимо своє рабське минуле (коли поміщики, дворяни вели війну мужиків, щоб душити свободу Угорщини, Польщі, Персії, Китаю) та свою рабську сучасність, коли ті самі поміщики за допомогою капіталістів ведуть нас на війну, щоб душити Польщу й Україну, щоб душити демократичний рух у Персії та в Китаї, щоб зміцнити ганебну для нашої російської національної гідности — зграю Романових, Бобринських, Пуришкевичів...

Не може бути вільним нарід, який гнобить чужі народи — так казали представники послідовної демократії XIX віку Маркс і Енгельс, що стали вчителями революційного пролетаріяту. І ми, російське робітництво, повне почуття національної гордости, доконче хочемо вільної й незалежної, самостійної, демократичної, республіканської, гордої Великоросії, що будувала б свої відносини до сусідів на людському принципі рівности, а не на кріпацькому принципі привілеїв, що принижує велику націю...»

Походження Шевченка символічне в найвищій мірі для факту української національної **одновимірности,** що з неї колись наступить розгалуження і зрізничкування [8]). Водночас можна з найбільшим, власне, правом на українському селянському народові потвердити думку, що невичерпаним, вічно живим джерелом сили нації є її спідня, селянська гуща, що з неї вона постійно тягне свої життєві сили, а в добах упадку — єдину надію воскресного дня своєї будучности. Аристократична природа селянства виступила різко на яву головно в нашу сучасну добу, коли великі націоналістичні рухи сперли свій розмах власне на непохитній корінній силі селянина. Українському селянству припадає подвійно важна й багата роля в українському ренесансі, щоб виявити, широко розгорнути й ідейно оформити є передовим завданням наших днів.

Століття Шевченка дало багато, коли мірити величину загального осягу катастрофальним положенням нації до нього, але мало, дуже мало, коли за мірило взяти енергію духового розвитку інших народів і суворі вимоги сучасної доби збройних перегонів та головокружніх досягнень модерного духа. Українство прийняло Шевченка по лінії найменшого опору і переробило його на подобу своєї слабосильної душі. Сантиментально-миролюбні течії XIX століття розслабили до решти вже й так з природи мрійницьку, пасивну українську душу, якій забракло гарту, самоопанування, щоб узяти з Шевченка вогонь його прометейських ідей, патос пророчих візій, бойовий запал революціонера і т ми рушійними силами обновити свою химерну хуторянську душу та зробити її засадою боротьби нації за власну велич і владу.

(Продовження буде)

[1]) На марґінесі чорновика автор поставив замітку: «Ціла творчість Шевченка є ілюстрціею до цього одного заповіту. Нав'язати до окремої статті про Шевченка». (Прим. З. К.)

[2]) Автор спершу написав «виконав», але при другому читанні змінив це слово на «сповнив). (Прим. З. К.).

[3]) В дужках чорновика на німецькій мові: «дес натургафтен Дазайнс» (Прим. З. К.).

[4]) В дужках чорновика німецькою мовою: «ґештальтенде Ґешіхтскрефте» (Прим. З. К.).

[5]) В чорновику в дужках: екстенсивно. (Прим. З. К.).

[6]) В чорновику в дужках німецькою мовою: ман віл цу венін». (Прим. З. К.).

[7]) В чорновику: парість. Це польонізм, по-українськи: паросток, пагонець. (Прим. З. К.).

[8]) На марґінесі чорновика замітка автора: ієрархічне верствування розвитку. (Прим. З. К.).

[9]) Автор зазначує на марґінесі чорновика наголовок розділу: Шевченко й українці (Прим. З. К.).

(Ленін «Про національну гордість великоросів» — твори т. XIII.).

Та вже кілька років пізніше, після підписання Берестейського миру в «Цінних признаннях Пітіміра Сорокіна» Ленін докорінно змінив свою думку. Він каже:

«... Патріотизм — одно з найглибших почувань, що його зміцнили віки й тисячеліття відокремлених рідних країв. До числа особливо великих, можна сказати виняткових, труднощів нашої пролетарської революції входило те, що її довелося перейти смугу найгострішого розходження з патріотизмом, смугу Берестейського миру. Гіркота, злоба, може обурення, що їх викликав мир, зрозумілі, й само собою розуміється, що ми, марксисти могли ждати тільки від свідомого авангарду пролетаріяту зрозуміння тієї істини, що ми приносимо, й повинні принести величезні національні жертви заради вищого інтересу: «всесвітньої пролетарської революції...»

Тут для Леніна відділення України від московської імперії є «величезною національною жертвою». Для нього, як і для московських царів, Україна є власністю Московщини, і її втрата є «національною жертвою», а не актом згідним з принципом самовизначення націй.

Наведені думки Леніна насувають нам думку, що з Марксом, чи без нього, москалі в національній політиці на просторах імперії кермуються одними й тими ж почуваннями тривоги за долю імперії, і українізаційна політика Москви мала своє джерело якраз у тривозі об'єднаної московської нації за долю імперії.

(Дальше буде)

З народньої мудрости:

Дай Боже розум родимий — не наводимий.

Що глухий не дочує, то вигадає.

Говори до гори, а гора горою.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

НА СВІЖУ МОГИЛУ Д-РА ЄВГЕНА МАЦЯХА

Ще так недавно у переписці з моїм довголітним Другом Евгеном Мацяхом обмінювалися ми часто плянами-мріями зустрінутися знов та поринути в гущу споминів із часів «Студентської Громади» в Загребі, з часів наших там спільних виявів на полі громадської праці та закріплювання на тамошньому терені ідей українського націоналізму.

І ось нашим мріям поклала край вістка у «Свободі, що дня 11 квітня ц. р. д-р Євген Мацях помер нагло у льондонській лічниці.

Щось бунтується в душі, не хочеться вірити трагічній вістці, в уяві виринає постать Його все здорового, все повного невичерпної енергії, все твердого супроти себе. Цього, що силу для своїх життєвих виявів черпав у кадрах націоналістичної ідеї.

Покійний народився 11 березня 1913 р. в Радехівщині — Західна Україна. Покінчивши місцеву народню школу та гімназію у Львові, вписується на медичні студії у Відні, звідки по році переїзджає до Загребу в Хорватії і там вписується на медичний факультет.

І тут саме в «Білому Загребі» серед волелюбних хорватів та серед чисельного гурту студентів-українців викристалізовується Його політичне й громадське «Вірую» та започатковується шлях Його національно-громадської праці, що спинатиметься безнастанно вгору, позначений виявами Його хрустальної вдачі, що доведе Його по літах тяжких переживань у члени Проводу Українських Націоналістів.

Я мав щастя зустрінутися з Ним по мойому приїзді до Загребу в 1934 р.

Як сьогодня бачу Його, тоді 21-літнього юнака: стрункий, середнього росту, занадто поважний на свій вік, з недовірчивим, як здавалося, поглядом очей з поза сильних окулярів. Так і проривалася з цих очей здібність до строгої аналізи життєвих явищ.

Цю холодну атмосферу першої зустрічі злагіднило й огріло дальше перебування з Ним, спільна з Ним праця в Управі «Студентської Громади», в тереновій екзекутиві та громадська праця під проводом діючої на терені «Просвіти», а там і Українського Представництва на Югославію.

Не можу собі уявити, як можна б було зактивізувати життя студентів без Нього. На становищі секретаря Управи Він умів так майстерно вив'язатися з усіх труднощів, своєю висококультурною поведінкою, та нав'язувати зв'язки з чужинцями, до чого причинялося Його тонке знання мов хорватської й німецької та Його діловий підхід педанта й естета до всіх Його починів.

З кожної стрічі з Ним усе залишалося почуття чогось чистого, чогось естетичного й саме цей естетизм чи не був одною з Його головних прикмет. Естет у зовнішньому вигляді, естет у всіх виявах діловодства, естет у почуваннях і естет у розмові з друзями!

— Це Його почуття краси й добра пхнуло Його в ряди Пласту, що його Він розумів, як високу школу ідеалізму, обов'язковости та духової й фізичної краси. —

Він з ентузіязмом сприйняв кличі Українського Новітнього Націоналізму, віддаючися всеціло на службу голошеній тим же націоналізмом Ідеї. Забуває за всі свої приватні справи, не стає Йому часу на приємності юнацького життя, лиш самовідречено кидається в вир суспільно - громадської праці, що б «перелоги орать» серед українських поселенців у Босні.—

Тяжка це була праця, бо перелоги протягом довгих десятиліть заросли бур'янами байдужности, незгоди на тлі особистому й релігійному; скрізь натраплялося на хабаззя нехіті й недовірчивості.

Але для Нього ця праця стає стихією, що стимулює Його фізично й духово, й поза нею забуває Він, що десь там старі батьки з тугою ожидають приїзду свойого одинака на вакації, забуває про все особисте, про можливості своєї особистої кар'єри, що могла бути такою світлою при Його непересічних інтелектуальних здібнощах. —

Всі закутини поселення наших переселенців були Йому відомі неначе рідні околиці, кожного знав Він особисто, кожня, здається, дитина, що їх Він так дуже любив, раділа Його всміхненим обличчам. І я знаю, коли б сьогодня вістка про Його смерть долинула до місця Його громадської праці в опанованій тепер комунізмом Хорватії, то заголосила б глибоким сумом трембіта по втраті Того, що був роками для наших поселенців євшан - зіллям.

Славні дні Карпатської України та її трагедія посилюють у Нього натугу в суспільній праці, аж поки не довелося Йому «відпочати» у білгородській «главнячі» (тюрмі), куди Його разом з десятком друзів на донос здеґенерованого пан - отця Кравчука запроторили в травні 1940 р. «Брати» серби, держачи всіх протягом

місяця дослівно на хлібі й воді.

В 1941 році Покійний на доручення Провідника теренової екзекутиви виїжджає до Німеччини. Тут скоро нав'язує зв'язки з Організацією, включаючися в її горячкову акцію, стає при цьому зв'язковим поміж її Проводом та тереновою екзекутивою в Загребі, майстерно справуючи цей зв'язок за посередництвом хорватського дипломатичного представництва на Німеччину.

Рисковна була це для нього праця, коли зважити нагінку «Ґестапа» на українських націоналістів, але Покійний світло вив'язувався зо своїх завдань. Та вкінці в 1944 р. попадає він у руки «Ґестапа», що запроторює Його в концентраційний табор, звідки виходить на волю по упадку Німеччини.

І знову простягнулися перед Ним шляхи твердої праці: перемандровує вздовж і поперек Францію, Німеччину, Англію, Австрію та країни близького Сходу, як організатор, промовець і дипломат.

Шляхи Його праці осяювали Йому Його вроджений оптимізм та високий ідеалізм «Лицарів Абсурду», що їх девізою є:

«Де общеє добро в упадку
Забудь отця, забудь і матку,
Іди повинністьісправлять.»

Незабутній Друже Євгене! Ми, колишні Твої друзі болієно незимовно, що не можемо бодай наш останній салют й відпровадити Тебе на місце вічного спочинку.

Не можемо на прощання кинути грудки землі на Твою могилу, бо ж одні з Твоїх колишніх друзів спочили в хорватській землі, помордовані кровожадними опричниками Тіта, інші ж віддалені від Тебе далекими морями.

Прощаю Тебе від живих ще колишніх Твоїх друзів, а ця моя скромна згадка про Тебе нехай китицею запашних квітів закосичить Твою могилу.

Спи спокійно в чужій землі, а ми думками нашими линутимемо до Твоєї могили й у буднях наших черпатимемо з неї віру, що Ідея, для якої Ти все посвятив, оживотвориться.

Вічна Тобі пам'ять !

Д-р Коропей Осип

З життя ОДВУ

80-ЛІТТЯ ГЕН. М. КАПУСТЯНСЬКОГО

Постать генерал-хорунжого Миколи Капустянського належить до знаних постатей серед українського громадянства. Знає його українське суспільство в Европі й на інших континентах, а зокрема на американському континенті. Тут ген. Капустянський у 1935-36их роках відвідав майже всі більші осередки українського поселення і виголосив понад 80 доповідей.

За свою невтомну працю, за відданість українській справі, за військові заслуги в часі існування української держави, за велику хоробрість і відвагу, за його такт у відношенні до інших людей, ген. Капустянський втішається великою пошаною серед всього українського громадянства.

24 березня 1962 р. 32-гий Відділ ОДВУ й Б. О. в Міннеаполіс і Ст. Пол віддали спільно шану генералові М. Капустянському з нагоди 80 літ з дня його народження.

Головну доповідь про життя Генерала та його працю для Української Держави мав проф. Ол. Грановський.

Ген. Микола Капустянський уродився 30 березня 1881 р. в священичому домі, в селі Чумаки, Катеринославського повіту. Здобувши середню освіту, голоситься добровольцем до 136-го феодосійського полку піхоти, на однорічну службу, яка вимагалась для вписку до старшинської т. зв. юнкерської школи. Чотири роки пізніше закінчує цю школу в ранзі підпоручника. Дальших 13 літ, це є аж до 1917-го року залишається при війську і як старшина в різних рангах поширює своє знання й стає високо - кваліфікованим військовим фахівцем. Ювілят брав участь в російсько-японській і в першій світовій війні, перейшов військово ранги від підпоручника аж до полковника і начальника генерального штабу 173-ої піхотної російської дивізії. За своє знання й великий героїзм дістає багато військових відзначень та орденів, включно до «Золотої Зброї». В тому ж часі був вибраний до Імператорської Миколаївської Военної Академії Генерального Штабу, яку закінчив в 1912-му році. Його вважали за одного з найздібніших стратегів і приділили до складу старшин генерального штабу російської армії.

Мимо сталого російського оточення Генерал ніколи не забуває за своє українське походження. В тяжких хвилинах революції, в 1917-му р., коли всі чільні військовики розходилися до різних армій, як Денікінська, большовицька, ген. Капустянський звернувся зараз на початку ре-

волюції, це є в червні 1917 р. до Української Центральної Ради, щоб занятися організуванням Українських Національних Збройних Сил для оборони молодої української держави. Тимсамим він включився всеціло в боротьбу за волю свого народу. І від того часу ніколи не покидає війська, це є служби для Української Держави. Він не знав ні демобілізації, ні демісії, ні емеритури, ні перерви у визвольній акції.

Ген. Капустянський добре знав силу єдности й тому творив одну боєздатну державну армію, він умів знайти спільну мову з Січовими Стрільцями й наддніпрянськими полками. Підчас визволльної боротьби йому нераз приходилось виконувати тяжкі завдання, зводити завзяті бої, зазнати втрат, але й добувати славні перемоги. Він сам уважав одним із найбільших своїх осягів політично-стратеґічного характеру переможну операцію на чолі 2-ох полків Першої Української Дивізії, в зимі 1917-18 рр., в обороні підступів до Києва з боку румунського і південно-західнього фронтів.

За свої осяги він був піднесений Урядом Української Народньої Республики до ранґи генерал-хорунжого Українських Збройних Сил.

Коли здавалось, що війна закінчена, ген. Капустянський стає чільною особою в Націоналістичному Русі. В часі другої світової війни перебуває в Києві, в підпіллі. Переходить арешт ґестапа. Однак нічим не зражується. Завсіди працює для визвольної справи, чи одверто у воєнних діях, чи в підпільній боротьбі. І ще сьогодня, мимо свойого віку, стоїть на чільному становищі Націоналістичного Руху.

Кінчаючи доповідь, проф. Грановський прочитав власний вірш, присвячений п. генералові Капустянському, під заголовком: «За подвиги героїв». Вірш цей передає думки автора, що зродилися підчас одної панахиди на святі Героїв, де був присутний п. ген. Капустянський.

Після докладу голова ОДВУ п. Ст. Коцюба попросив до слова п. Ольгу В. Остапчук, відому на нашому терені декляматорку, яка з повагою й повним зрозумінням віддеклямувала вірш Петра Голубенка: «За днями дні пливуть і роки...». Цей вірш своїм змістом і гарно переданий декляматоркою поглибив враження, які слухачі збудили в собі в пошані до п. ген. Капустянського і до всіх Героїв воєнних дій із Визвольних Змагань.

Многоліттєвієм Вельмишановному п. Генералові закінчено офіційну частину. А опісля при накритих столах і перекусці, приготованій панями УЗХ пройшов цей гарний вечір серед розмов і спогадів.

Інж. Іван Янович

Свято для відзначення смерти Олени Телґи в Трентоні.

Недавно зреорганізований Відділ УЗХ ч. 16, який очолює п-ні Наталя Власів, влаштував своїми силами свою першу імпрезу. В суботу 10-го лютого в залі української православної церкви відбулося відзначення 20-ліття смерти Олени Теліги, незабутньої поетки-революціонерки. Святочну доповідь виголосила п-ні Павлина Різник із Ню-Йорку, м-голова Головної Управи УЗХ. В програмі музичне тріо: Дарії Кузик, Христі Ковшевич і проф. Зенона Цісика, деклямація в виконанні Марії Лампіки й п'яно Христі Ковшевич. Чистий прибуток із поминок призначено на фонд видання повної збірки творів Олени Теліги.

***

Діяльність Відділу УЗХ ч. 18, Рочестер, Н. Й.

Кромі своєї організаційної праці Відділ УЗХ у Рочестері в останніх місяцях влаштував власними силами, то спільно з іншими організаціями і матеріяльни огУьв.лл. ями, ряд підприємств. Традиційно Відділ УЗХ влаштував Андріївський Вечір, успішний під моральним і матеріяльним оглядом. На запрошення УЗХ до Рочестеру вітала Маруся Попович і поділилася своїми враженнями з поїздки по Україні, ілюструючи їх кольоровими світлинами. Заля Українського Клюбу була виповнена по береги. Присутні часто нишком обтирали сльози під вражінням розповідань про Рідний Край. Дохід із тої імпрези призначено на побудову пам'ятника О. Ольжича на Оселі ОДВУ і БО в Лігайтоні. Спільно з Об'єднанням Бувших Вояків, Братством 1-ої Української Дивізії й Від. СУА ч. 47 влаштовано одну з найбільш популярних і успішних імпрез у Рочестері, а саме традиційні вечерниці «Червоної Калини», в залях УНС в суботу 3-го лютого ц. р.

Поклін Героїням

Дня 18 березня ц. р. УЗХ відділ в Чікаґо зі всіма жіночими організаціями — влаштував дуже вдале Свято Героїнь, з окремим підкресленням постаті Олени Теліги. З рамени МУН виступила в мунівському однострої з рецитацією п-нна Марійка Бережан.

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Уділовців Українсько-Американської Видавничої Спілки в Чікаго.

В неділю, дня 10 лютого 1962 р. о год. 10-тій рано, відбулися Річні Загальні Збори уділовців Українсько-Американської Видавничої С-ки в Чікаґо в залі Т-ва «Самопоміч» при 2351 Вест Чікаґо Евню.

Збори відкрив дотеперішний голова Видавничої Спілки інж. С. Куропась, витаючи містоголову Центральної Управи ОДВУ друга Різника Володимира і членів уділовців Видавничої Спілки. Опісля вибрано провід зборів: п. Коцюбу Степана як голову, а друга М. Яшка — як секретаря. Після відчитання і схвалення протоколу з попередних Загальних Зборів слідували звіти Уступаючої Управи. З цих звітів можна було довідатись, що діяльність Видавництва була багата і в загальному успішна. Присутні члени уділовці Видавничої Спілки в дискусії над звітами виявляли зацікавлення працею Спілки і бажання для дальшої розбудови й поширення Спілки.

По звітах, дискусії і нарадах уділовці вибрали нову Управу Видавничої Спілки: інж. С. Куропась — голова, члени Управи: Різник Володимир, Касіян Степан, Панасюк Михайло, Шемердяк Володимир, Лаба Микола, Яшко Микола, Попадюк Володимир та Іванів Андрій.

Розподіл ділових функцій і приняття пляну праці відбулося на першім діловім засіданню новообраної Дирекції Спілки.

Новообраній Дирекції складає щирі бажання успіху в праці

Редакція і Адміністрація «С. У.»

Загальні Збори 10-го Відділу ОДВУ в Ню-Йорку

У неділю, дня 4. березня ц. р. відбулися Загальні Збори 10-го Відділу ОДВУ в Ню-Йорку. Управа дала звіт з діяльности за минулий рік. Стверджено, що членство 10-го Відділу займає поважну позицію в громадському та політичному житті і заінтересування організацією зміцнюється. Треба доложити всіх старань щоб привернути до організації всіх старих членів, що в повоєнних часах з різних причин від неї відійшли. В діловому році відбулося кілька успішних під оглядом моральним й матеріяльним імпрез, переважно родинного характеру, при співпраці з братніми організаціями, головно із жіночою організацією УЗХ. При нагоді «Андріївського Вечора» дав змістовну доповідь д-р Михайлів, згадуючи славних Андріїв: св. п. Митрополита Андрія та Голову ПУН, полк. Андрія Мельника. З приводу «Листопадових Днів» прочитав реферат Іл. Поліщук, а 4 грудня м. р. мав доповідь про Миколу Міхновського д-р Зиновій Книш з Торонта. З нагоди «Коляди» переведено збірку на національний фонд. Приведено до повного порядку домівку т-ва, що має приміщення в Народньому Домі. Відділ включився активно до збірки на будову пам'ятника Т. Шевченка у Вашінґтоні. Як і давніше, члени т-ва вложили багато праці при розбудові Оселі ім. Ольжича в Лігайтоні, як також при влаштуванню там імпрез. Касових недоборів тепер нема й тому членську вкладку знижено з двох долярів на один доляр місячно. Члени складають також щорічно даток у висоті однодневного заробітку на «Визвольний Фонд» та один цент денно а «Одноцентовий Фонд». Зобов'язано кожного члена передплачувати «Українське Слово» в Парижі та журнал «Самостійна Україна».

По звіті членів Управи та Контрольної Комісії й по абсолюторії уступаючій Управі вибрано нову Управу на біжучий рік в такому складі: Роман Крупка — голова, Іван Вуйків — містоголова, Микола Андрейко — секретар, Петро Кіра — скарбник, Степан Селешко — фін. реф., Іван Ящишин — реф. «Визвольного й Одноцентового Фонду», Іван Мединський — господар, Михайло Колодій — прес. і культ. осв. реф., Іван Яремчук — член Управи і представник місячника «Самостійна Україна». До Контрольної Комісії вибрані: д-р Богдан Левицький — голова та Степан Стецик і Степан Салик — члени. Вибрані також представники на Конвенцію УКК: Роман Крупка та Павло Дорожинський, представники до Об'єднаного Комітету на місто Ню-Йорк: Іван Вуйків і Микола Андрейко та представники до Т-ва Прихильників УНР: д-р Богдан Левицький та Аксентій Дорошенко.

М. К.

Річні Загальні Збори 9-го Відділу ОДВУ в Сиракюз, Н. Й.

Дня 25-го лютого ц. р. Відділ ОДВУ ч. 9 відбув свої чергові Річні Загальні Збори. Зборами провадив Віктор Осухівський, секретарював Володимир Рев'юк.

Однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять визначних громадян і активних членів Управи Відділу, що відійшли у вічність протягом останніх років.

Звіти з діяльности Відділу здавали: М. Граб — голова, В. Рев'юк — секретар, Я. Величко — фін. реф., М. Середович — культ.-освіт. реф. і І. Каменюк за Контрольну Комісію.

Звіти уступаючої Управи виявили, що представники Відділу брали активну участь в праці загальногромадських установ: УКК, УНС, Шевченківського Комітету, УНДому, Пласт - прияту, Батьківського Комітету, Курсів Українознавства та інших. Управа Відділу виконала всі фінансові зобов'язання супроти Ц. У.; закликала своїх членів вирівняти передплати на «Українське Слово», «Самостійну Україну», «Новий Шлях» й інші. За йвітний час відбуто 8 засідань Управи і 3 ширші сходини членів. За минулий рік написано 11 протоколів, вислано 92 листи і повідомлення, одержано 146 листів і обіжників, з успіхом переведено Коляду.

Загальні прибутки Відділу становили дол. 686. 48, загальні видатки — дол. 615.15, сальдо на день Заг. Зборів — дол. 36.33.

Звіт Контрольної Комісії виявив, що рекордові і фінансові книги ведено зразково. Після уділення абсолюторії уступаючій Управі, обрано нову Управу:

Михайло Граб — голова, А. Гірняк — заст. голови, В. Рев'юк — рек. секретар, Я. Величко — фін. реф., С. Пилипишин — скарбник, М. Середови — Культ.-освіт. реф і Д. Січ — Пресовий референт. Коонтрольна Комісія: І. Каменюк —голова, М. Кривий і В. Осухівський — члени. Товариський Суд: О. Шмокалюк, Г. Туркевич і І. Січак.

Заг. Збори рішили: підтримувати всі почини ЦУ ОДВУ, поширити число передплатників «Українського Слова», «Самостійної України» і «Нового Шляху»; брати й надалі активну участь в праці загальногромадських установ та затіснювати дружню атмосферу в Громаді.

Після закриття Зборів, на заклик новообраного голови — М. Граба, присутні переслали побажання швидкого видужання для зразкового й активного члена Управи — С. Пилипишина.

Дмитро Січ

Танцювальна Група МУН-у в Чікаго

Горішний ряд з права до ліва: Андрій Попадюк, Василь Нікифорак, Андрій Козій, Іван Левкович, Олег Олексин. Долішний ряд: Марія Димитро, Христина Гриневич, Ляриса Гриневич, Марія Бережан і Клявдія Іванчук.

НАПИСАВ КУРІННИЙ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

МАКСИМ - МАКС - СКОРУПСЬКИЙ

НАСТУПАХ

ВІДСТУПАХ

СПОГАДИ

«... Спогади написані були без позування, без підмальовувань, цілком щиро й правдиво, бо часто автор і себе не шкодів. Подано багато фактів і прізвищ. Прекрасно відбито дійсність, хоча вона в багатьох випадках була дуже прикра. Це... незвичайно цінне свідчення учасника подій. Написала їх людина під свіжим враженням щойно пережитого й на підставі своїх нотаток...».
(«Нові дні», жовтень 1961, Дм. Соловей)

СТОРІН 256 ЦІНА 3 ДОЛ. З ПЕРЕСИЛКОЮ. ЗАМОВЛЯЙТЕ В:

UKRAINIAN-AMERICAN
PUBLISHING & PRINTING CO., INC.

2315 W. CHICAGO AVENUE CHICAGO 22, ILL.

Independent Ukraine

2315 WEST CHICAGO AVENUE

CHICAGO 22, ILLINOIS, U. S. A.

Return and Forwarding Postage Guaranteed

BULK RATE
U. S. POSTAGE
PAID
Chicago, Ill.
Permit No. 7547

RIGHT REVEREND
DR. LEWYTZKYI W.
1927 5-TH STREET, N.E
MINNEAPOLIS 18, MINNESOTA